

ПОРЯДОК ДЕННИЙ
чергового засідання Комітету Верховної Ради України
з питань інтеграції України до Європейського Союзу
20 лютого 2026 р.
11:30

I. Законопроекти, щодо опрацювання яких Комітет визначено головним:

1. Проект Закону про ратифікацію Фінансової угоди "Цифрові служби реагування на надзвичайні ситуації в Україні (Проект "Впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112 з урахуванням потреб осіб з інвалідністю)" між Україною та Європейським інвестиційним банком (реєстр. № 0364 від 03.02.2026, Президент України);
2. Проект Закону про ратифікацію Угоди (у формі обміну листами) між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, про внесення змін до статті 1(1) Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу "Цифрова Європа" (2021-2027) (реєстр. № 0365 від 05.02.2026, Президент України);

II. Законопроекти, що належать до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, регулюються нормами і принципами СОТ та стосуються зобов'язань України в рамках Ради Європи та Угоди про асоціацію:

3. Проект Закону про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації (реєстр. № 8310 від 27.12.2022, н. д. Потураєв М. Р., Мезенцева-Федоренко М.С. та інші);
4. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та інших осіб в інтересах правосуддя (5752 від 12.07.2021, Бакумов О. С., Павлюк М. В. та інші);
5. Проект Закону про внесення доповнень до статті 197 Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання учасникам бойових дій, членам їх сімей реабілітаційних послуг та путівок (реєстр. № 14086 від 29.09.2025, н. д. А. Бурміч);
6. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур" щодо скасування експортного мита (реєстр. № 14055 від 19.09.2025, н. д. Я. Железняк);
7. Проект Закону про біологічну безпеку та біологічний захист (реєстр. № 14091 від 30.09.2025, Кабінет Міністрів України);
8. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо проведення судово-психіатричної експертизи в адміністративному провадженні (15002 від 05.02.2026, Кабінет Міністрів України);
9. Проект Закону про засади державної промислової політики (р. № 11331-д, н. д. Маріковський О.В. та інші);

10. Проект Закону про спеціальний моніторинг транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів (14148 від 23.10.2025, н. д. Гривко С.);
11. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій здійснення повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг(14282 від 08.12.2025, н. д. Жупанин А.В. та інші);
12. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо незалежності та гарантій здійснення повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (14282-1 від 22.12.2025, н. д. Гриб В.О. та інші);
13. Проект Закону про надання на ринку та використання біоцидних продуктів (13604 від 07.08.2025 Кабінет Міністрів України);
14. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення доступності аудіовізуальних медіа-сервісів (крім аудіальних медіа-сервісів) для осіб з інвалідністю (14202 від 11.11.2025, Кабінет Міністрів України);
15. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії (реєстр. № 14271 від 03.12.2025, Кабінет Міністрів України);

III. Законопроекти спрямовані на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЕС), виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, підготовлені до II читання:

16. Проект Закону про державне регулювання органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції (13204-1 від 02.05.2025 р., н. д. Нікітіна М. В. та інші);
17. Проект Закону про безпеку та охорону здоров'я працівників на роботі (10147 від 13.10.2023, Кабінет Міністрів України).

IV. Законопроекти, що регулюються національним законодавством країн-членів ЕС, не стосуються зобов'язань України в рамках Ради Європи:

1. Проект Закону про внесення змін до статті 33 Закону України "Про Національний Банк України" щодо розміщення на банкнотах напису "Ми віримо в Бога" (реєстр. № 14102 від 06.10.2025, н. д. Мазурашу Георгій);
2. Проект Закону про внесення змін до статті 249 Податкового кодексу України щодо відрядження (дерадянзації) назви розмінної монети України (реєстр. № 14094 від 01.10.2025, н. д. Стефанчук Руслан та інші);
3. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо уточнення деяких положень, пов'язаних з визначенням розміру орендної плати за землю (реєстр. № 14073 від 24.09.2025, н. д. Гнатенко Валерій);
4. Проект Закону про внесення змін до статті 97 Бюджетного кодексу України щодо державної гарантії компенсації різниці між собівартістю та ринковою ціною природних ресурсів місцевого значення для мешканців територіальних громад (реєстр. № 14040 від 15.09.2025, н. д. Заремський Максим);
5. Проект Закону про визнання таким, що втратив чинність, Декрету Кабінету Міністрів України "Про об'єднання державних підприємств зв'язку" (реєстр. № 13615 від 07.08.2025, Кабінет Міністрів України);

6. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права територіальної громади села, селища, міста розпоряджатися та користуватися природними ресурсами місцевого значення (реєстр. № 14041 від 15.09.2025);
7. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення виконання покарання у виді штрафу та розширення громадських робіт (реєстр. № 14154 від 24.10.2025, Кабінет Міністрів України);
8. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення виконання покарання у вигляді громадських робіт, забезпечення прав осіб, які їх виконують (реєстр. № 14154-1 від 10.11.2025, н. д. Юрченко О.М.);
9. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо надання можливості призначення військовослужбовцям більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, або звільнення від його відбування з випробуванням (реєстр. № 14213 від 14.11.2025, н. д. Совсун І. Р та ін.);
10. Проект Закону про внесення зміни до статті 70 Основ законодавства України про охорону здоров'я (реєстр. № 15015 від 06.02.2026, Кабінет Міністрів України);
11. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку притягнення до кримінальної відповідальності за образу честі і гідності військовослужбовця, погрозу військовослужбовцю (13384 від 18.06.2025, н. д. Яценко А. В.);
12. Проект Закону про внесення змін до статті 20 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" щодо права адвоката здійснювати відеофіксацію процесуальних дій, в яких він бере участь, а також ходу судового засідання (13400 від 24.06.2025, н. д. Юрченко О. М.);
13. Проект Закону про внесення змін до статті 8 Закону України "Про судовий збір" щодо поширення на фізичних осіб - відповідачів положень про відстрочення та розстрочення сплати судового збору (13389 від 19.06.2025, н. д. Гнатенко В. С.);
14. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення адміністративної відповідальності за перевищення допустимого рівня шуму (13391 від 20.06.2025, н. д. Гришук Р. П.);
15. Проект Закону про внесення змін до статті 31 Кодексу адміністративного судочинства України щодо особливостей визначення складу суду для розгляду справ Великою Палатою Верховного Суду в порядку апеляційного провадження (13397 від 24.06.2025, н. д. Демченко С. О.);
16. Проект Закону про внесення змін до статті 8 Закону України "Про державну таємницю" (р. №15006, КМУ);
17. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про ветеранське підприємництво" (р. №14393, н. д. Остапенко А.Д.);
18. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення підтримки ветеранського підприємництва (р. №14231, н. д. Тарасенко Т.П.);

19. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення діяльності органів військового управління, що забезпечують виконання законодавства з питань військового обов'язку і військової служби, мобілізаційної підготовки та мобілізації (14320 від 19.12.2025, КМУ);
20. Проект Закону про внесення змін до статті 4 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" щодо визначення статусу працівників військових адміністрацій населених пунктів (14319 від 18.12.2025, КМУ);
21. Проект Закону про внесення змін до статті 41 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" щодо неможливості продовження органом державного архітектурно-будівельного контролю строку позапланової перевірки після його закінчення (14300 від 15.12.2025, н. д. Юрченко О.М. та інші);
22. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо посилення інституційної спроможності Фонду державного майна України (14376 від 13.01.2026, н. д. Мовчан О.В. та інші);
23. Проект Закону про внесення змін до статті 17-1 Закону України "Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії" щодо виконання рішень про накладення штрафів (15007 від 06.02.2026, Кабінет Міністрів України);

V. Інші питання

РІШЕННЯ
Комітету Верховної Ради України
з питань інтеграції України до Європейського Союзу
щодо проєкту Закону України «Про ратифікацію Фінансової угоди «Цифрові
служби реагування на надзвичайні ситуації в Україні
(Проект «Впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним
телефонним номером 112 з урахуванням потреб осіб з інвалідністю»)»
між Україною та Європейським інвестиційним банком»
(реєстр. № 0364 від 03.02.2026)
прийняте на засіданні 20 лютого 2026 року

Відповідно до статті 197 Регламенту Верховної Ради України Комітет розглянув внесений Президентом України проєкт Закону «Про ратифікацію Фінансової угоди «Цифрові служби реагування на надзвичайні ситуації в Україні (Проект «Впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112 з урахуванням потреб осіб з інвалідністю»)» між Україною та Європейським інвестиційним банком» (реєстр. № 0364 від 03.02.2026).

Законопроект розроблено з метою виконання внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинності Фінансової угоди «Цифрові служби реагування на надзвичайні ситуації в Україні (Проект «Впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112 з урахуванням потреб осіб з інвалідністю»)» між Україною та Європейським інвестиційним банком» (далі – Фінансова угода), підписаної 28 січня 2025 року в м. Києві та 29 січня 2025 року в м. Люксембурзі.

Прийняття проєкту Закону дозволить ратифікувати Фінансову угоду, що спрямована на реалізацію заходів із створення та впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112 на всій території України, що забезпечить сталий належний рівень функціонування екстрених служб відповідно до загальноєвропейських вимог та належну швидкість реагування цих служб на ситуації, які загрожують здоров'ю, життю, майну громадян, навколишньому природному середовищу, громадському порядку, та інші небезпечні події.

Виконання Фінансової угоди дозволить отримати Україні фінансову підтримку у вигляді кредиту в сумі 40 млн євро (далі – Кредит) для фінансування інвестиційного проєкту «Впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112 з урахуванням потреб осіб з інвалідністю» (далі – Проєкт).

Кредит у Проєкт спрямований на розгортання ІТ-інфраструктури для колл-центрів найбільш доступного Пункту приймання викликів служби порятунку 112, закупівлю програмного забезпечення для центрів зв'язку, а також відповідних ІТ-ресурсів для підтримки всієї системи в 4 макрорегіонах України та резервного центру зв'язку:

- 1) центральний – центр зв'язку «Служба 112» у м. Київ;
- 2) західний – центр зв'язку «Служба 112» у м. Львів;
- 3) східний – центр зв'язку «Служба 112» у м. Дніпро;
- 4) південний – центр зв'язку «Служба 112» у м. Одеса;

5) резервний – планується розмістити в захищеному, безпечному та стійкому до стихійних лих місці для забезпечення безперервного функціонування інформаційно-комунікаційної системи «112».

До платформи «112» буде підключено 104 підрозділи оперативно-рятувальних служб: пожежно-рятувальні підрозділи Державної служби України з надзвичайних ситуацій, підрозділи Національної поліції України, центри екстренної медичної допомоги та медицини катастроф, а також аварійні газові служби.

Період реалізації Проєкту: з 2025 по 2026 рік.

Реалізація Проєкту сприятиме впровадженню системи екстренної допомоги населенню за єдиним телефонним номером «112» на всій території України, яка базуватиметься на сучасній платформі, операційній моделі та відповідатиме європейським стандартам.

За результатами розгляду 20 лютого 2026 року на своєму засіданні проєкту Закону «Про ратифікацію Фінансової угоди «Цифрові служби реагування на надзвичайні ситуації в Україні (Проєкт «Впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112 з урахуванням потреб осіб з інвалідністю»)» між Україною та Європейським інвестиційним банком», з урахуванням всього вищевикладеного та після всебічного обговорення питання, Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу ухвалив рішення внести законопроєкт на розгляд Верховної Ради України та рекомендувати прийняти його за основу і в цілому.

РІШЕННЯ
Комітету Верховної Ради України
з питань інтеграції України до Європейського Союзу
щодо проекту Закону України «Про ратифікацію Угоди (у формі обміну
листами) між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої
сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, про внесення змін до
статті 1(1) Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України
у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027)»
(реєстр. № 0365 від 05.02.2026)
прийняте на засіданні 20 лютого 2026 року

Відповідно до статті 197 Регламенту Верховної Ради України Комітет розглянув внесений Президентом України проект Закону «Про ратифікацію Угоди (у формі обміну листами) між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, про внесення змін до статті 1(1) Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027)» (реєстр. № 0365 від 05.02.2026).

Законопроект розроблено з метою виконання внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинності Угодою (у формі обміну листами) між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, про внесення змін до статті 1(1) Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027), підписаної 27 травня 2025 року в м. Брюссель та 2 липня 2025 року в м. Київ (далі – Угода у формі обміну листами).

Прийняття проекту Закону України дозволить ратифікувати Угоду у формі обміну листами, що забезпечить виконання українською стороною необхідних внутрішньодержавних процедур та уможливить участь України у заходах конкретної цілі «3 Кібербезпека та довіра» Програми ЄС «Цифрова Європа» (2021–2027) шляхом отримання відповідної підтримки в рамках Резерву кібербезпеки ЄС.

Ратифікація Угоди у формі обміну листами створить передумови для отримання Україною доступу до Резерву кібербезпеки ЄС, ініціативи Європейського Союзу в межах Програми «Цифрова Європа 2021–2027», що передбачає створення резерву фахівців, інструментів, рішень і ресурсів для швидкого реагування на масштабні кіберінциденти на рівні Європейського Союзу. Його мета – підвищення кіберстійкості Європи, координація зусиль держав-членів та партнерів і готовність до дій у разі криз.

Доступ України до Резерву кібербезпеки ЄС дозволить отримати експертну, технічну та технологічну підтримку в режимі реального часу, використовувати передові інструменти ЄС для виявлення, стримування та відновлення після атак та створити систему обміну попереджувальною інформацією між ЄС та Україною.

Також доступ України сприятиме узгодженню стандартів реагування на кіберінциденти з державами-членами ЄС, відкриватиме доступ до навчання, тренінгів і спільних симуляцій, формуватиме основу для довгострокового партнерства з ЄС у сфері кіберзахисту та розбудови спільної архітектури безпеки.

Доступ України до Резерву кібербезпеки ЄС є критично важливим для забезпечення кібербезпеки, особливо в умовах гібридної війни. Це також є ключовим елементом євроінтеграції в цифровій сфері, який посилить стійкість українських інституцій, покращить захист критичної інфраструктури.

За інформацією, яка міститься у пояснювальній записці, реалізація проєкту Закону не потребує додаткових витрат з державного чи місцевих бюджетів України.

За результатами розгляду 20 лютого 2026 року на своєму засіданні проєкту Закону «Про ратифікацію Угоди (у формі обміну листами) між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, про внесення змін до статті 1(1) Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027)», з урахуванням всього вищевикладеного та після всебічного обговорення питання, Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу ухвалив рішення внести законопроект на розгляд Верховної Ради України та рекомендувати прийняти його **за основу і в цілому**.

ВИСНОВОК
щодо проекту Закону України
«Про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення
регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення
передвиборної агітації»
(р. № 8310 від 27.12.2022, н. д. Потураєв М. Р. та ін.)

1. Загальна характеристика законопроекту.

Проектом Закону передбачається внести зміни до Виборчого кодексу України з метою вдосконалення правового регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації.

Варто зазначити, що проект Закону був розглянутий Комітетом Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (далі – Комітет) на засіданні 18 січня 2023 року і визнаний таким, що регулюється національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадає під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Водночас, з огляду на звернення Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Т. Качки, а також враховуючи останні зміни в контексті європейської інтеграції України, зокрема набуття Україною статусу держави-кандидата, виникає необхідність перегляду раніше наданого висновку. Набуття статусу кандидата передбачає виконання розширеного кола міжнародно-правових зобов'язань у сфері європейської інтеграції, що включає нові вимоги та рекомендації з боку Європейського Союзу.

У зв'язку з цим проект Закону, в тому числі висновок до нього, потребують повторного розгляду Комітетом з метою забезпечення його повної відповідності міжнародно-правовим зобов'язанням України та актуальній політиці Європейського Союзу.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

За предметом правового регулювання проект Закону стосується питань, які входять до Кластеру 1 «*Основи процесу вступу до ЄС*» в рамках переговорного процесу між Україною та ЄС, і охоплюються зобов'язаннями України відповідно до:

1) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію);

2) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі - Конвенція);

3) Дорожньої карти з питань функціонування демократичних інституцій, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475 (далі - Дорожня карта з питань ФДІ)¹.

Правовідносини, аналогічні тим, що пропонується врегулювати проектом Закону, у ЄС регулюються, зокрема:

¹ Дорожня карта розроблена відповідно до Переговорної рамки ЄС, представленої на Першій міжурядовій конференції між Україною та ЄС 25 червня 2024 року, на якій офіційно розпочалися переговори про членство України в Європейському Союзі, та погоджена Європейською Комісією.

- Договором про Європейський Союз (далі - Договорі ЄС);
- Регламентом (ЄС) 2022/2065 Європейського Парламенту та Ради від 19 жовтня 2022 року про єдиний ринок цифрових послуг та внесення змін до Директиви 2000/31/ЄС (далі - Регламент 2022/2065/ЄС);
- Регламентом (ЄС) 2024/900 Європейського Парламенту та Ради від 13 березня 2024 року про прозорість та таргетування політичної реклами (далі - Регламент 2024/900/ЄС);
- Рекомендацією Комісії (ЄС) 2023/2829 від 12 грудня 2023 року щодо інклюзивних та стійких виборчих процесів у Союзі та посилення європейського характеру та ефективного проведення виборів до Європейського Парламенту.

При опрацюванні проекту Закону щодо відповідності його європейським стандартам також враховано:

- Рекомендацію Rec(99)15 Комітету міністрів державам-учасницям з приводу заходів стосовно висвітлення у засобах масової інформації виборчих кампаній (далі - Рекомендація Rec(99)15);
- Рекомендацію CM/Rec (2016)41 Комітету міністрів державам-учасницям про захист журналістики й безпеки журналістів та інших медіа учасників (далі - Рекомендація CM/Rec (2016)41);
- Рекомендацію CM/Rec (2022)12 Комітету міністрів державам-членам щодо виборчої комунікації та висвітлення виборчих кампаній у медіа (далі - Рекомендація CM/Rec (2022)12).

Також додатковими документами ЄС, що стосуються порушень у проєкті Закону питань, є Звіти Європейської Комісії про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу, зокрема 2025 року (далі - Звіт ЄК).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Положення проєкту Закону, якими пропонується врегулювати правовідносини щодо інформаційного забезпечення виборів та передвиборчої агітації, стосуються *демократичних принципів та сфери захисту прав людини*, що включає, зокрема, право на вибори, свободу вираження поглядів, захист персональних даних.

Перш за все варто зазначити, що ЄС ґрунтується на повазі до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, включно з правами осіб, що належать до меншин, що закріплено у статті 2 Договору ЄС. Зміцнення поваги до демократичних принципів і прав людини та основоположних свобод також закріплено у статтях 2, 4 та 6 Угоди про асоціацію.

Відповідно до статті 49 Договору ЄС, а також Копенгагенських критеріїв, для країн, які хочуть вступити до ЄС, повага та дотримання цих цінностей є обов'язковою умовою.

Також порушені у проєкті Закону питання зачіпають права, які гарантуються Конвенцією (*а саме: право на вільні вибори – стаття 3 Першого протоколу до Конвенції, свобода вираження поглядів – статті 10, захист персональних даних – стаття 8*), зобов'язання щодо дотримання якої Україна має в рамках членства у Раді Європи, а також відповідно до статті 2 Розділу I «Загальні принципи» Угоди про асоціацію.

Крім того, основоположні права, що гарантуються Конвенцією і які впливають з конституційних традицій, спільних для держав-членів, є загальними принципами права Союзу (частина третя статті 6 Договору ЄС).

Разом з тим, більш конкретно, зобов'язання України щодо врегулювання питань, запропонованих проєктом Закону, впливають із рекомендацій Європейської Комісії, які були надані в її щорічних звітах щодо прогресу, що знайшли своє відображення у Дорожній карті з питань ФДІ.

У Дорожній карті з питань ФДІ закріплено досягнення стратегічного результату щодо *«забезпечення прозорості, неупередженості і збалансованості медіа у виборчому процесі як в Україні, так і за кордоном»*, що включає заходи, які зокрема вимагають законодавчого врегулювання:

- набрання чинності змінами до виборчого законодавства щодо визначення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення єдиним регулятором для всіх видів медіа у виборчому процесі; *поширення правил офлайн-агітації на онлайн-агітацію (політична реклама, контенті обмеження, фінансування з фондів суб'єктів виборчого процесу, маркування); регулювання агітації у нелінійних аудіовізуальних медіа (онлайн-кінотеатри, OTT-сервіси тощо) відповідно до законодавства Європейського Союзу (acquis), зокрема Європейського акту про свободу медіа, Акту про цифрові послуги та Регламенту (ЄС) 2024/900 Європейського Парламенту та Ради від 13.03.2024 про прозорість та таргетування політичної реклами;*

- правила щодо *політичної реклами* повинні бути упорядковані з метою усунення чинних суперечностей між різними законами та забезпечення загальної прозорості, взявши за основу Регламент (ЄС) 2024/900 Європейського Парламенту та Ради від 13.03.2024 про прозорість та таргетування політичної реклами, а також Рекомендації Комісії (ЄС) 2023/2829 від 12.12.2023 щодо інклюзивних та стійких виборчих процесів у Союзі та посилення європейського характеру та ефективного проведення виборів до Європейського Парламенту.

У своєму Звіті про прогрес за 2025 рік у розділі «Демократія» Європейська Комісія зазначила, що «...розробка Дорожньої карти з питань функціонування демократичних інститутів ... стала початковою основою для визначення пріоритетів виборчої реформи, зокрема у відповідь на невиконані рекомендації ОБСЄ/БДПЛ та з огляду на необхідність забезпечення відповідності європейським демократичним стандартам. У майбутньому до найгостріших питань перших післявоєнних виборів належатимуть: ... (iv) реформування правил щодо політичної реклами».

За результатом правового аналізу зазначається, що положення проєкту Закону, серед іншого, щодо розширення прав журналістів у доступі до публічних заходів та інформації, пов'язаної з виборами; встановлення вимог до репрезентативності опитувань громадської думки; право на відповідь; заборона брати участь у передвиборчій агітації органам державної влади **не суперечать європейським стандартам**, зокрема, які закріплені в Рекомендації Rec(99)15, Рекомендації CM/Rec (2016)41 та Рекомендації CM/Rec (2022)12.

Водночас проєкт Закону **не враховує** низку положень законодавства ЄС, зокрема щодо комплексного правового регулювання політичної реклами, належного регулювання та посилення інструментів контролю за поширенням політичної реклами в онлайн-просторі, у тому числі через великі онлайн-платформи, а також щодо забезпечення прозорості політичної реклами та правил таргетування, включаючи заборону використання чутливих персональних даних з огляду на таке.

1. Згідно з Дорожньою картою з питань ФДІ Україна має врегулювати в національному законодавстві правила політичної реклами відповідно до Регламенту 2024/900/ЄС.

Однак проєктом Закону пропонується врегулювати правила «передвиборчої агітації», визначення терміну якої охоплюється лише періодом виборчої кампанії і є

вужчим поняттям, ніж термін «політична реклама», визначення якого наведено у статті 3 Регламенту 2024/900/ЄС, та яке охоплюється будь-яким впливом на політичні процеси, не лише перед виборами, тобто впливом на результати виборів чи референдумів, поведінку виборців або *законодавчий чи регуляторний процес на союзному, національному, регіональному чи місцевому рівнях*.

Аналогічне по суті визначення терміну «політична реклама» наведено у Рекомендації СМ/Rec (2022)12, і передбачає, що така реклама стосується контенту, який з'являється в платному просторі, що пропонується *медіа або онлайн-платформами протягом року*, і який прямо чи опосередковано висловлює свою думку за або проти партії, кандидата чи позиції на виборах, референдумах, народному голосуванні, щодо *законопроектів чи будь-якого іншого політичного питання* (реклама, що орієнтована на певну тему).

2. У проекті Закону відсутні положення, які б чітко розмежували передвиборчу агітацію (політичну рекламу) та висловлення особистої думки, що становить реалізацію права на свободу вираження поглядів.

Водночас стаття 1 Регламенту 2024/900/ЄС прямо визначає, що особисті політичні висловлювання громадян не належать до політичної реклами. Крім того, пункт 30 преамбули цього Регламенту наголошує, що політичні погляди, висловлені особою в особистій якості, є особливим проявом права на свободу вираження поглядів та інформації, не становлять політичної реклами і, відповідно, не повинні підпадати під дію Регламенту.

Такий підхід узгоджується з практикою Європейського суду з прав людини щодо застосування статті 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Суд неодноразово підкреслював тісний взаємозв'язок між правом на свободу вираження поглядів і правом на вільні вибори, зазначаючи, що свобода політичних дебатів є однією з основ демократичного суспільства. Обидва права взаємно підсилюють одне одного, оскільки свобода вираження поглядів є необхідною умовою для забезпечення вільного формування та вираження волі народу під час виборів. Особливо важливо, щоб у період, що передує виборам, забезпечувалася можливість вільного поширення думок та інформації (рішення у справі «Bowman v. the United Kingdom»).

Поряд з цим необхідно враховувати, що сучасні умови цифрового середовища створюють ризики зловживання таким підходом. Зокрема, особи з великою аудиторією читачів в соціальних мережах та на онлайн-платформах (блогери, адміністратори популярних каналів тощо) можуть здійснювати значний вплив на формування політичних уподобань виборців, формально позиціонуючи свою діяльність як висловлення приватної думки та не підпадаючи під правила передвиборчої агітації. За відсутності належного правового регулювання це створює можливості для прихованої політичної реклами, дезінформації та маніпулятивного впливу на виборчий процес, що потенційно може мати вирішальний вплив на результати виборів.

3. Проектом Закону передбачено, що передвиборча агітація може проводитися шляхом поширення суб'єктами у сфері медіа матеріалів передвиборної агітації в будь-яких формах, в тому числі у мережі Інтернет. Вимоги виборчого законодавства України щодо змісту, форми, маркування, обмежень та джерел фінансування застосовуються до матеріалів передвиборної агітації, які поширюються в мережі Інтернет, в тому числі платформах спільного доступу до інформації.

Водночас щодо провайдерів платформ спільного доступу до інформації, які є іноземними юридичними особами у проекті Закону, зазначається, що Національна

рада України з питань телебачення і радіомовлення має право укласти з ними договори та меморандуми про співпрацю. Такими договорами, зокрема, може бути передбачено співпрацю у сфері протидії поширення дезінформації у передвиборчий період, забезпечення прозорості агітації на платформах, зокрема шляхом запровадження маркування агітації та запровадження спеціальних сповіщень, що міститимуть інформацію про замовника агітації, період її розміщення, витрачені з цією метою кошти та можливості оскарження протиправної агітації в рамках механізмів, що надаються платформами, дотримання інших вимог виборчого законодавства України з боку користувачів.

Отже, проєкт Закону фактично покладається на добровільну співпрацю з онлайн-платформами, а не на встановлення чітких імперативних правил їх діяльності та відповідальності.

Разом з тим, відповідно до статті 13 Закон України «Про медіа» до суб'єктів у сфері медіа належать суб'єкти у сфері аудіовізуальних, друкованих та онлайн-медіа, провайдери аудіовізуальних сервісів, провайдери платформ спільного доступу до відео та постачальники електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення.

При цьому згідно з частиною третьою статті 16 цього Закону особа, яка регулярно поширює масову інформацію під власним редакційним контролем через облікові записи на платформах спільного доступу до інформації, *не вважається суб'єктом у сфері онлайн-медіа, якщо вона добровільно не зареєструвалася як такий суб'єкт*. Таким чином, значна кількість осіб і каналів поширення інформації в Інтернеті (зокрема блогери, адміністратори популярних каналів, сторінок тощо) фактично залишається поза межами спеціального правового регулювання.

Також варто додати, що відповідно до статті 2 цього Закону його дія поширюється на суб'єктів у сфері медіа, які підпадають під юрисдикцію України, тобто які зареєстровані відповідно до законодавства України, або їхні головні офіси розташовані на території України, або редакційні рішення приймаються на території України.

Водночас вплив онлайн-комунікації на формування громадської думки та роль цифрових платформ у поширенні інформації на сьогодні є визначальними порівняно з традиційними медіа. Значна частина інформації про виборчі процеси отримується громадянами саме через мережу Інтернет, насамперед через соціальні мережі та онлайн-платформи, зокрема YouTube, Telegram, Facebook, TikTok тощо.

У цьому контексті слід враховувати, що Регламент 2024/900/ЄС встановлює гармонізовані правила щодо використання методів таргетування та доставки політичної реклами, які передбачають обробку персональних даних у цифровому середовищі, зокрема при наданні онлайн-політичної реклами через так звані «*дуже великі онлайн-платформи*» та «*дуже великі онлайн-пошукові системи*» у розумінні статті 33(4) Регламент 2022/2065/ЄС.

Також у Рекомендації CM/Rec (2022)12 зазначається, що керівні принципи щодо діяльності онлайн-платформ мають застосовуватися *особливо суворо до платформ із найбільшим охопленням та впливом*. У межах таких регуляторних рамок держави повинні встановлювати ефективні, пропорційні санкції за недотримання відповідних вимог, забезпечуючи водночас баланс між протидією незаконному контенту та гарантіями свободи вираження поглядів.

Згідно з цією Рекомендацією «онлайн-платформи» розглядаються як цифрові сервіси, що поєднують учасників багатосторонніх ринків, встановлюють правила їх взаємодії та використовують алгоритмічні системи для збору й аналізу даних та

персоналізації контенту (зокрема пошукові системи, агрегатори новин, сервіси обміну відео та соціальні мережі).

З огляду на викладене, з метою гармонізації національного законодавства з Регламентом 2024/900/ЄС, Регламентом 2022/2065/ЄС та європейськими стандартами, виконання відповідних заходів Дорожньої карти з питань ФДІ, а також з метою уникнення потенційного іноземного впливу на виборчі процеси в Україні необхідним є встановлення чітких, обов'язкових правил щодо поширення виборчої інформації та політичної реклами через онлайн-платформи, запровадження дієвих механізмів контролю та визначення ефективної юридичної відповідальності таких сервісів у разі порушення встановлених вимог.

4. Проект Закону також не враховує, зокрема, статтю 9 Регламенту 2024/900/ЄС щодо ведення постачальниками послуг політичної реклами обліку інформації про політичну рекламу або кампанію політичної реклами, з якою пов'язана послуга, а також збереження такої інформації у машинозчитуваному форматі протягом *семи років* з дати останньої підготовки, розміщення, просування, публікації, доставки або поширення, залежно від обставин.

Натомість, проектом Закону передбачено лише, що суб'єкти у сфері лінійних аудіовізуальних медіа зобов'язані здійснювати аудіо-, відеозапис усіх програм, що містять передвиборну агітацію, і зберігати відповідні матеріали впродовж *тридцяти днів* після офіційного оголошення (офіційного оприлюднення) результатів виборів.

5. Аналіз положень проекту Закону свідчить, що вони встановлюють переважно вимоги до змісту передвиборної агітації та забороняють поширення окремих видів інформації, в тому числі використання технологій, що діють на підсвідомість, а також прихованої реклами.

Водночас у проекті Закону відсутні норми, спрямовані на регулювання таргетування політичної реклами у значенні Регламенту 2024/900/ЄС, зокрема щодо використання персональних даних, профілювання виборців, особливий захист неповнолітніх, алгоритмічної доставки реклами або сегментації аудиторії, зокрема, як уже було згадано вище, через *«дуже великі онлайн-платформи»* та *«дуже великі онлайн-пошукові системи»*, що має на меті запобігти маніпуляції виборцями через персоналізовані повідомлення та протидіяти маніпулятивному мікротаргетингу і втручанням у вибори третіми країнами.

Підсумовуючи наведене, проект Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України та європейським стандартам, але потребує доопрацювання з метою врахування положень Регламенту 2024/900/ЄС та Регламенту 2022/2065/ЄС, що забезпечить повне та належне виконання заходів Дорожньої карти з питань ФДІ.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, водночас **потребує суттєвого доопрацювання** з метою повного врахування законодавства ЄС.

ВИСНОВОК**щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та інших осіб в інтересах правосуддя»**

(реєстр. № 5752 від 12.07.2021 р., н. д. Бакумов О. С., Павлюк М. В., Медяник В. А. та інші)[1]

1. Загальна характеристика законопроекту.

У пояснювальній записці до проекту закону зазначено, що його метою є забезпечення належної імплементації змін, передбачених проектом Закону України «Про забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та інших осіб в інтересах правосуддя» (реєстр. № 5751 від 12.07.2021 р., н. д. Бакумов О. С., Павлюк М. В., Медяник В. А. та інші)[2], та недопущення можливого конфлікту норм.

Проектом закону пропонується, зокрема, внести наступні зміни до законодавчих актів:

1) у статті 185¹¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КупАП) збільшується розмір покарання у вигляді штрафу за розголошення відомостей про заходи забезпечення безпеки щодо особи, взятої під захист: від *трьох тисяч до п'яти тисяч* неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

2) у статті 206 Кримінального кодексу України (далі – КК України) уточнюються загальні обов'язки судді щодо захисту прав людини: у разі заявлення особою про застосування до неї насильства під час затримання або тримання в уповноваженому органі державної влади, державній установі, слідчий суддя зобов'язаний, зокрема, *направити таку заяву органу, уповноваженому приймати рішення про застосування заходів забезпечення безпеки*, для розгляду і прийняття рішення згідно із законом;

3) пропонується передбачити бланкетний спосіб викладення положень пункту 12 частини третьої статті 42, пункту 5 частини першої статті 56, пункту 7 частини третьої статті 64¹ Кримінального процесуального кодексу України. Тобто запропоновані редакції цих статей містять відсилання до іншого нормативно-правового акта, а саме до Закону України «Про забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та інших осіб в інтересах правосуддя», прийняття якого передбачено законопроектом №5751.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Положення законопроекту спрямовані на врегулювання правовідносин у сфері правосуддя, а саме відносин, пов'язаних із захистом життя, здоров'я, житла та майна учасників кримінального судочинства та інших осіб, які мають право на забезпечення безпеки, що охоплюються зобов'язаннями України в рамках:

1) *Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);*

2) *рекомендацій Європейської комісії, сформульованих у Звіті щодо України від 4 листопада 2025 року в рамках Пакету щодо розширення;*

3)Дорожньої карти з питань верховенства права, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року №475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС» (далі - Дорожня карта з питань верховенства права).

3.Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

У статті 2 Договору про Європейський Союз вказано, що Союз засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, зокрема осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує плюралізм, недискримінація, толерантність, правосуддя, солідарність та рівність жінок і чоловіків.

Згідно із частиною першою статті 2 Хартії основоположних прав ЄС кожен має право на життя.

Частиною першою статті 3 Хартії основоположних прав ЄС передбачено, що кожен має право на повагу до його фізичної та психічної недоторканості.

У статті 4 Хартії основоположних прав ЄС вказано, що нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

Відповідно до статті 2 Розділу I «Загальні принципи» Угоди про асоціацію повага до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод, як визначено, зокрема, у відповідних документах щодо захисту прав людини, серед яких Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, а також повага до принципу верховенства права повинні формувати основу внутрішньої та зовнішньої політики Сторін і є основними елементами цієї Угоди.

Статтею 14 Розділу III «Юстиція, свобода та безпека» Угоди про асоціацію передбачено, що в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією. Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки буде відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод.

У Звіті щодо України від 4 листопада 2025 року в рамках Пакету щодо розширення Єврокомісія, оцінюючи прогрес України в рамках переговорного Розділу 23 «Судова влада та основоположні права», зазначила, зокрема, про таке:

а)правова база щодо захисту викривачів все ще потребує повного приведення у відповідність до *acquis* ЄС;

б)законодавство України у сфері захисту прав потерпілих все ще потребує повного приведення у відповідність до Директиви ЄС щодо захисту прав потерпілих (Директива ЄС 2012/29/ЄС) та Директиви щодо компенсації потерпілим від злочинів (Директива 2004/80/ЄС), а також до секторального законодавства щодо захисту прав потерпілих, яке більш прямо відповідає конкретним потребам постраждалих від певних видів злочинів, таких як домашнє насильство, торгівля людьми та жорстоке поводження з дітьми.

Крім того, комісія, оцінюючи прогрес в рамках переговорного Розділу 24 «Юстиція, свобода та безпека», вказує, що законодавство про захист свідків також потребує модернізації. Система захисту свідків є недостатньо розвиненою та фрагментованою, прогресу в її реформуванні не досягнуто.

Одним із стратегічних результатів **Дорожньої карти з питань верховенства права** є формування ефективної системи інституційного забезпечення боротьби з організованою злочинністю шляхом розмежування та конкретизації функцій та повноважень органів правопорядку, забезпечення їх незалежності, підзвітності, відкритості та прозорості, застосування в їх діяльності ризик-орієнтованих підходів, принципу гендерного мейнстрімінгу, посилення їх міжвідомчої координації відповідно до *acquis* ЄС. З метою досягнення цієї стратегічної цілі Дорожньою картою передбачено реалізацію такого заходу як *розроблення та прийняття закону щодо забезпечення органами правопорядку заходів безпеки учасників кримінального провадження з метою побудови ефективної системи їх державного захисту, передусім заявників, викривачів, потерпілих та свідків, з урахуванням найкращої міжнародної практики та вимог acquis* ЄС (захід 13, стратегічний результат 1, Підрозділ 4.3 «Боротьба з організованою злочинністю (загальні засади боротьби з організованою злочинністю)» Розділу IV «Юстиція, свобода та безпека», строк виконання - III квартал 2027 р.).

Щодо пропозицій та зауважень до законопроекту

Як зазначено вище, законопроектом пропонується викласти статтю 185¹¹ КУпАП в новій редакції, відповідно до якої збільшується розмір покарання у вигляді штрафу за розголошення відомостей про заходи забезпечення безпеки щодо особи, взятої під захист: *від трьох тисяч до п'яти тисяч* неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Водночас згідно із чинними положеннями частини першої статті 381 КК України розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист, службовою особою, якою прийнято рішення про ці заходи, особою, яка їх здійснює, або службовою особою, якій ці рішення стали відомі у зв'язку з її службовим становищем, а так само особою, взятою під захист, якщо ці дії спричинили шкоду здоров'ю особи, взятої під захист, *карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* або виправними роботами на строк до двох років, або пробачійним наглядом на строк до трьох років, або обмеженням волі на той самий строк.

З огляду на вказане, слід констатувати, що розмір *покарання у вигляді штрафу за вчинення адміністративного правопорушення*, передбаченого статтею 185¹¹ КУпАП, *є більш суворим* у порівнянні із розміром штрафу, передбаченого за вчинення подібного кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 381 КК України.

Ураховуючи, що адміністративним правопорушенням притаманний нижчий ступінь суспільної загрози у порівнянні з кримінальними правопорушеннями та беручи до уваги те, що розмір штрафу за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 381 КК України, є суттєво меншим, **вважаємо, що запропонований авторами законопроекту розмір штрафу за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185¹¹ КУпАП, не узгоджується з принципом правової визначеності, оскільки створює невизначеність у підходах до адміністративної та кримінальної**

відповідальності у сфері захисту учасників кримінального судочинства та інших осіб, які мають право на забезпечення безпеки.

З огляду на наведене вище, вважаємо, що законопроект № 5752 не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, однак потребує доопрацювання з урахуванням вказаних зауважень.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, однак **потребує доопрацювання** з урахуванням вказаних зауважень.

[1] Проект закону спрямований на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції. Комітет розглянув проект Закону на своєму засіданні -- лютого 2026 року (протокол №) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

[2] Законопроект №5751 спрямований на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції. Комітет розглянув проект Закону на своєму засіданні 9 листопада 2021 року (протокол № 88) та дійшов висновку, що проект Закону №5751 від 12.07.2021 р. не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, однак потребує доопрацювання з метою врахування наведених зауважень.

ВИСНОВОК

**щодо проекту Закону України про внесення доповнень до статті 197 Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання учасникам бойових дій, членам їх сімей реабілітаційних послуг та путівок
(реєстр. 14086 від 29.09.2025 р., н. д. А. Бурміч)**

1. Загальна характеристика законопроекту.

Проект Закону України розроблено з метою покращення доступності реабілітаційних послуг (в тому числі послуг із психологічної реабілітації) та путівок на санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок на території України для учасників бойових дій та членів їх сімей шляхом звільнення відповідних операцій від оподаткування податком на додану вартість.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 4 «Оподаткування» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

- *Директивою Ради ЄС № 2006/112/ЄС від 28.11.2006 року про спільну систему податку на додану вартість (далі – Директива 2006/112);*

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Законопроектом пропонується внести доповнення до статті 197 Податкового кодексу України та запровадити звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання учасникам бойових дій, членам їх сімей реабілітаційних послуг (в тому числі послуг із психологічної реабілітації), а також путівок на санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок на території України.

Додаток XXVIII до Глави 4 «Оподаткування» розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію передбачає, що Україна зобов'язується поступово наблизити своє законодавство до законодавства ЄС щодо застосування Директиви 2006/112/ЄС про спільну систему податку на додану вартість протягом 5 років з дати набрання чинності цією Угодою, за винятком статей 5-8, 20, 33, 40-42, 79, 100-101, 123-130, 140-142, 145, 146 (1(«В»)), 147, 155, 164-166, 170-171, 175, 203, 205, 209, 210, 212, 219, 238-240, 245, 254, 258, 274-280, 293-294, 370-395, 396-400, 402-410, 411-413 (положення, що застосовуються до держав-членів ЄС); статей 281-294, 295- 305, 306-325, 326-332, 333-343, 348-349, 358-369 (щодо спеціальних податкових режимів).

Положення щодо звільнення від оподаткування ПДВ детально регламентується у статтях 131-166 Директиви 2006/112. Так, у статті 132 Глави 2 «Звільнення від оподаткування деяких видів діяльності в суспільних інтересах» передбачено звільнення від оподаткування деяких товарів та послуг, зокрема:

(a) постачання публічними поштовими службами послуг, інших ніж послуги пасажирських перевезень та телекомунікаційні послуги, а також постачання пов'язаних з ними товарів;

(b) лікарняний і медичний догляд та тісно пов'язані з ним види діяльності, здійснювані органами, що регулюються публічним правом, або, за соціальних умов, порівнюваних із тими, які є застосовними до органів, що регулюються публічним правом - лікарнями, медичними або діагностичними центрами та іншими належним чином визнаними закладами подібного характеру;

(c) надання медичної допомоги у рамках здійснення професійної медичної та парамедичної діяльності, як визначено у відповідній державі-члені;

(d) постачання людських органів, крові та молока;

(e) постачання послуг зубними техніками в рамках їхньої професійної діяльності, а також постачання зубних протезів стоматологами та зубними техніками;

(f) постачання послуг незалежними групами осіб, що провадять діяльність, звільнену від ПДВ, або діяльність, стосовно якої вони не є оподатковуваними особами, для надання їхнім членам послуг, безпосередньо необхідних для проведення такої діяльності, якщо такі групи вимагають від своїх членів лише точного відшкодування їхньої частки спільних витрат, та за умови, що таке звільнення від оподаткування навряд чи призведе до спотворення конкуренції;

(g) постачання послуг та товарів, тісно пов'язаних із соціальним забезпеченням та соціальним захистом, включно з тими, які постачають будинки для людей похилого віку, органи, що регулюються публічним правом, або інші органи, визнані відповідною державою-членом такими, що працюють в інтересах соціального добробуту;

(h) постачання послуг та товарів, тісно пов'язаних із захистом дітей та молоді органами, що регулюються публічним правом, або іншими організаціями, визнаними відповідною державою-членом такими, що працюють в інтересах соціального добробуту;

(i) надання освітніх послуг для дітей або молоді, освітніх послуг у школах або університетах, професійного навчання або професійної перепідготовки, включаючи постачання тісно пов'язаних з ними послуг і товарів органами, що регулюються публічним правом, які мають такі завдання, або іншими організаціями, визнаними відповідною державою-членом такими, що мають подібні цілі;

(j) приватна навчальна діяльність учителів, що охоплює програму шкільної або вищої освіти;

(k) надання персоналу релігійними або філософськими установами для цілей діяльності, зазначеної у пунктах (b), (g), (h) та (i), а також для цілей духовного добробуту;

(l) постачання послуг та постачання тісно пов'язаних з ними товарів неприбутковими організаціями для цілей політичного, профспілкового, релігійного, патріотичного, філософського, філантропічного або громадянського характеру їхнім членам у їхніх спільних інтересах в обмін на передплату, встановлену відповідно до їхніх правил, за умови, що таке звільнення від оподаткування навряд чи призведе до спотворення конкуренції;

(m) постачання деяких послуг, тісно пов'язаних зі спортом або фізичним вихованням, неприбутковими організаціями особам, що беруть участь у спортивній діяльності чи у фізичному вихованні;

(n) постачання деяких культурних послуг та товарів, тісно пов'язаних із ними, органами, що регулюються публічним правом, або іншими органами у сфері культури, визнаними відповідною державою-членом;

(o) постачання послуг і товарів організаціями, діяльність яких звільнена від оподаткування згідно з пунктами (b), (g), (h), (i), (l), (m) та (n), у зв'язку із організацією заходів із залучення коштів лише для їхніх власних потреб, за умови, що таке звільнення навряд чи призведе до спотворення конкуренції;

(p) постачання відповідним чином уповноваженими органами послуг з перевезення для хворих або травмованих осіб за допомогою спеціально призначених для цієї мети транспортних засобів;

(q) діяльність, інша ніж діяльність комерційного характеру, здійснювана суспільними органами радіомовлення та телевізійного мовлення.

Таким чином, слід констатувати, що запропоноване законодавче регулювання щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання учасникам бойових дій, членам їх сімей реабілітаційних послуг за своїм предметом та змістом відповідає підходу, закріпленому у ст. 132(1)(b)–(c) Директиви 2006/112 та судовій практиці ЄС[1].

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проєкту Закону **не суперечать** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції.

[1] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62001CJ0212&>

ВИСНОВОК

**щодо проекту Закону України про внесення змін до Закону України "Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур щодо скасування експортного мита"
(реєстр. 14055 від 19.09.2025 р., н. д. Я. Железняк)**

1. Загальна характеристика законопроекту.

Проект Закону України розроблено з метою захисту інтересів аграріїв, що вимушені безальтернативно сплачувати вивізне (експортне) мито за власно вирощену сільськогосподарську продукцію або продавати її трейдерам за нижчими закупівельними цінами.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 5 «Митні питання та сприяння торгівлі» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію). Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються: Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 року про встановлення Митного кодексу Союзу.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Законопроектом передбачається виключити статтю 1-1 Закону України «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» та передбачити, що суб'єкти господарювання, які з 4 вересня 2025 року (з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» та з метою удосконалення окремих положень податкового законодавства») здійснили експорт товарів, що класифікуються за кодами 1201 та 1205 згідно з УКТ ЗЕД із сплатою при їх експорті вивізного (експортного) мита, мають право на його повернення.

Відповідно до Статті 31 «Вивізне (експортне) мито» Угоди про асоціацію сторони не повинні запроваджувати або зберігати в силі будь-які мита, податки або будь-які інші заходи еквівалентної дії, що накладаються на вивезення товарів або запроваджується у зв'язку з вивезенням товарів на іншу територію.

Існуючі мита або заходи еквівалентної дії, які застосовуються в Україні, як зазначено у Додатку I-C до Угоди про асоціацію, повинні поступово анулюватися протягом перехідного періоду відповідно до Графіку, включеного до Додатку I-C до цієї Угоди. У разі внесення змін до митного законодавства України зобов'язання, взяті відповідно до Графіку, що міститься у Додатку I-C до цієї Угоди, залишатимуться чинними на основі відповідності опису товарів.

Україна може застосовувати спеціальні заходи щодо вивізного (експортного) мита на умовах, визначених у Додатку I-D до цієї Угоди. Дія таких спеціальних заходів закінчиться наприкінці періоду, встановленого для такого товару у Додатку I-D до Угоди про асоціацію.

Відповідно до Додатка I-D до Угоди про асоціацію «Спеціальні заходи для вивізного (експортного) мита» впродовж 15 років з дати набрання чинності (НЧ) цією Угодою Україна може застосовувати спеціальні заходи у формі додаткового збору до вивізного (експортного) мита щодо товарів, визначених у Додатку I-D.

Додаток встановлює перелік тих товарів, які можуть бути предметом для застосування захисних заходів згідно з положеннями статті 31 цієї Угоди, граничні обсяги для запровадження таких заходів визначені для кожного окремого коду УКТЗЕД (шкіряна сировина, що класифікується за кодами згідно з УКТЗЕД: 4101, 4102, 4103 90, *насіння соняшнику*, ціле або подрібнене, що класифікується за кодом згідно з УКТЗЕД: 1206 00, брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням, що класифікується за кодами згідно з УКТЗЕД: 7204 21, 7204 29 00 00, 7204 50 00 00, сталь нержавіюча у формі зливків та в інших первинних формах, що класифікується за кодами згідно з УКТЗЕД: 7218 10 00 00, мідь, що класифікується за кодами згідно з УКТЗЕД: 7401 00 00 00, 7402 00 00 00, 7403 12 00 00, 7403 13 00 00, 7403 19 00 00, мідь, що класифікується за кодами згідно з УКТЗЕД: 7403 21 00 00, 7403 22 00 00, 7403 29 00 00, брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням, що класифікуються за кодами згідно з УКТЗЕД: 7404 00, 7405 00 00 00, 7406, 7418 19 90 00, 7419, 7503 00, 7602 00, 7802 00 00 00, 7902 00 00 00, 8108 30 00 00) та максимальні розміри додаткових зборів до вивізного (експортного) мита, які можуть бути застосовані щорічно для кожного такого товару додатково до вивізного (експортного) мита. Україна застосовуватиме спеціальні заходи на засадах прозорості. З цією метою Україна якомога скоріше повідомляє ЄС у письмовій формі стосовно наміру застосувати такі заходи та надає всю інформацію, що стосується справи, включаючи обсяги національного виробництва (у тонах) або збору продукції, а також загальні обсяги експорту до Європейського Союзу, і по світу в цілому. Україна також повинна запросити Європейський Союз на консультації якомога більш завчасно до застосування таких заходів для обговорення наданої інформації. При цьому, ніякі заходи не застосовуються впродовж 30 днів з дати запрошення на консультації.

Крім того, згідно з Додатком I-D передбачається, впродовж п'яти років після закінчення перехідного періоду, а саме між НЧ² +10 та НЧ +15, захисний механізм

² Якщо набрання чинності (НЧ) цією Угодою відбудеться між 01.01.2013 та 15.05.2014. У разі, якщо Угода не набуде чинності у визначений термін, таблиця повинна бути перерахована з метою збереження відносної переваги (у тій

продовжуватиме діяти, максимальний розмір додаткового збору буде поступово знижуватись від рівня зазначеного у таблицях для року НЧ +10 до 0 у НЧ +15. Отже скасування вивізного (експортного) мита на соєві боби, подрібнені або не подрібнені та насіння ріпаку або кользи, подрібнене або не подрібнене не суперечать міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції.

Відповідно до статті 116(1) Регламенту 952/2013 з урахуванням умов, викладених у цьому розділі, суми імпортного або експортного мита повертаються або звільняються від сплати з будь-якої з наступних підстав: (a) надмірно стягнуті суми імпортного або експортного мита; (b) дефектні товари або товари, що не відповідають умовам договору; (c) помилка компетентних органів; (d) власний капітал. Якщо суму імпортного або експортного мита було сплачено, а відповідну митну декларацію визнано недійсною відповідно до статті 174, ця сума підлягає поверненню. Отже, інститут повернення надмірно сплачених (імпортних або експортних) мит у праві ЄС існує і він є загальним для всіх видів мит. Відповідно до статті 119(2) Регламенту 952/2013 якщо умови, встановлені у статті 117(2), не виконуються, повернення або звільнення від сплати надається, якщо незастосування зниженої або нульової ставки мита відбулося внаслідок помилки митних органів, а митна декларація для випуску у вільний обіг містила всі дані та супроводжувалася всіма документами, необхідними для застосування зниженої або нульової ставки.

Отже, Регламент 952/2013 встановлює, що якщо мито не підлягало сплаті, то воно має бути повернуте. ЄС застосовує підхід, відповідно до якого держава не може зберігати кошти осіб, що були сплачені внаслідок неправомірної дії або неправильного рішення держави в особі відповідних уповноважених органів влади. Таким чином положення законопроекту щодо повернення суб'єктам господарювання, які з 4 вересня 2025 року (з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» та з метою удосконалення окремих положень податкового законодавства») здійснили експорт товарів, що класифікуються за кодами 1201 та 1205 згідно з УКТ ЗЕД із сплатою при їх експорті вивізного (експортного) мита не суперечать праву ЄС.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проекту закону **не суперечать** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції.

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону України «Про біологічну безпеку та біологічний захист»
(реєстр. № 14091 від 30.09.2025, Кабінет Міністрів України)[1]

1. Загальна характеристика законопроекту

Законопроект «Про біологічну безпеку та біологічний захист» (далі – законопроект) розроблений Міністерством охорони здоров'я України з метою поетапного створення єдиної системи біологічної безпеки та біологічного захисту за принципами: законності, відповідальності, комплексності, оперативності та своєчасності реагування, превентивності, наукової обґрунтованості, відкритості та підзвітності, економічної оптимальності та доцільності, та «єдиного здоров'я». Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади біологічної безпеки та біологічного захисту в Україні, задля збереження життя та здоров'я людей, тварин, рослин та дотримання екологічної безпеки.

Законопроектом визначено правові, організаційні, економічні та соціальні засади біологічної безпеки та біологічного захисту в Україні, зокрема: вводить новий понятійний апарат визначаючи, серед іншого, такі як, біологічна безпека; біосинтетична діяльність; біологічна небезпека; біологічний захист; біологічний ризик; біологічний токсин; біологічні агенти; депозитарій мікроорганізмів; депонування штамів мікроорганізму; перелік суб'єктів, які здійснюють роботи з біологічними агентами та біосинтетичну діяльність; суб'єкт діяльності з обігу біологічних агентів, суб'єкт біосинтетичної діяльності; визначає уповноважений орган у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту, суб'єктів правовідносин у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту; визначає і розмежовує повноваження Кабінету Міністрів України, уповноваженого органу у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Цей законопроект регулює відносини у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту, закріплює права і обов'язки органів влади, основи міжвідомчої взаємодії та розмежування владних повноважень, юридичних осіб публічного і приватного права, фізичних осіб у цій сфері, встановлює правові та організаційні засади здійснення державного контролю у сферах господарської діяльності, які можуть становити ризик для біологічної безпеки та біологічного захисту, запроваджує комплекс заходів, спрямованих на забезпечення охорони та захисту людей, тварин, рослин і довкілля від дії небезпечних біологічних факторів, виявлення та мінімізацію біологічних загроз, оцінювання й ефективне управління біологічними ризиками.

Також законопроектом пропонується внести зміни до Кодексу цивільного захисту України, законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Службу безпеки України», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про управління відходами».

Реалізація законопроекту не потребує додаткового фінансування з державного та/або місцевих бюджетів і буде здійснена за кошти, які передбачені програмою КПКВК 2301040 «Громадське здоров'я та заходи боротьби з епідеміями», КПКВК 2301020 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері охорони здоров'я» КПКВК

2701010 «Загальне керівництво та управління у сфері захисту довкілля та природних ресурсів» КПКВК 0412010 «Керівництво та управління у сфері безпечності харчових продуктів та захисту споживачів» КПКВК 0412020 «Протиєпізоотичні заходи та участь у Міжнародному епізоотичному бюро» КПКВК 0412030 «Організація та регулювання діяльності установ в системі Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів» та в рамках наявного фінансування центральних органів виконавчої влади, задіяних в реалізації проєкта.

Фінансування реалізації проєкта по оплаті ліцензій в 2025 році в розмірі 78,728 тисяч гривень (26 закладів, підпорядковані МОЗ та фінансування яких здійснюється за рахунок видатків державного бюджету та які мають бути ліцензовані за 2025 рік) планується за рахунок коштів, передбачених 4 програмою КПКВК 2301040 «Громадське здоров'я та заходи боротьби з епідеміями».

Збереження та функціонування (утримання) колекцій біологічних агентів, зокрема таких, що становлять національне надбання та забезпечення підтримки національних колекцій біологічних агентів і депозитаріїв мікроорганізмів планується в рамках фінансування за КПКВК 2301020 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері охорони здоров'я», без залучення додаткового фінансування, так як дана діяльність вже фінансується в рамках цього КПКВК.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

За сферою правових відносин законопроєкт охоплюється статтями 103-105 Глави 6 «Заснування підприємницької діяльності, торгівля послугами та електронна торгівля» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», Главами 6 «Навколишнє середовище», 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» та 22 «Громадське здоров'я» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), зокрема:

Директивою 2000/54/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 18 вересня 2000 р. про захист працівників від ризиків, пов'язаних з впливом біологічних агентів на робочому місці (сьома окрема директива у значенні статті 16(1) Директиви 89/391/ЄЕС);

Директива № 2009/41/ЄС Європейського парламенту і Ради від 6 травня 2009 року про використання генетично модифікованих мікроорганізмів у замкненій системі;

Директива № 2008/98/ЄС Європейського парламенту і Ради від 19 листопада 2008 року про відходи та скасування деяких директив;

Директива 2001/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 березня 2001 року про навмисне вивільнення в навколишнє середовище генетично модифікованих організмів та про скасування Директиви Ради 90/220/ЄЕС - Декларація Комісії;

Регламент № 2022/2371 Європейського Парламенту та Ради від 23 листопада 2022 року про серйозні транскордонні загрози здоров'ю та про скасування Рішення № 1082/2013/ЄС;

Регламент (ЄС) 2016/429 Європейського Парламенту та Ради від 9 березня 2016 року про заразні хвороби тварин та внесення змін і скасування деяких актів у сфері здоров'я тварин («Закон про здоров'я тварин»).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

На рівні Європейського Союзу відсутнє єдине комплексне нормативне регулювання, яке б всебічно охоплювало сферу біологічної безпеки та біологічного захисту. Натомість відповідні питання регулюються через систему секторальних актів ЄС (зокрема у сферах громадського здоров'я, ветеринарії, фітосанітарних заходів, хімічної безпеки та обігу біоцидних продуктів), що відображає фрагментований підхід до правового регулювання цієї сфери.

Відповідно до статей 426, 427 (1 (b, d)) Угоди про асоціацію Сторони розвивають співробітництво в галузі охорони здоров'я з метою підвищення рівня його безпеки та захисту здоров'я людини як передумови сталого розвитку та економічного зростання, що охоплює сфери попередження і контролю над інфекційними хворобами, підвищення готовності до ризику спалахів високо патогенних хвороб та імплементації Міжнародних медико-санітарних правил, якості та безпечності субстанцій людського походження. Також, статтями 419, 420 (i) Угоди про асоціацію гарантується посилення діалогу та співробітництво щодо покращення рівня забезпечення безпечних та здорових умов праці.

Положеннями Угоди про асоціацію, викладеними у статтях 360, 361 (e, i, k), 362, 364, 365 (a), передбачається посилення природоохоронної діяльності, зокрема через покращення системи охорони здоров'я та інтеграції екологічної політики в інші сфери політики держави, розвиток і зміцнення співробітництва Сторін з питань охорони навколишнього середовища, що має на меті збереження, захист, поліпшення і відтворення якості навколишнього середовища, захист громадського здоров'я, заохочення заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища, *inter alia*, у сферах управління відходами та ресурсами і генетично-модифікованих організмів, в тому числі у сільському господарстві, цивільного захисту, зокрема стихійних лих і антропогенних загроз. Сторони планують подолання наслідків надзвичайних ситуацій, оцінюючи вплив наслідків на навколишнє середовище, особливу увагу приділяючи питанням, що мають транскордонний характер.

Статті 104 та 105 Угоди про асоціацію визначають, що ліцензування повинно здійснюватися на основі критеріїв, які не дають можливості компетентним органам реалізувати свої повноваження з оцінювання на власний розсуд. Процедура ліцензування та формальності повинні бути чіткими, оприлюдненими заздалегідь і гарантувати заявникам, що їхню заяву буде розглянуто об'єктивно і неупереджено. Статтею 6 законопроекту передбачено, що управління відходами, які утворюються в процесі обігу біологічних агентів та біосинтетичної діяльності здійснюється відповідно до Закону України «Про управління відходами» та інших законодавчих актів України.

Водночас, законопроект не передбачає відповідних комплексних змін до Закону України «Про управління відходами» або інших законодавчих актів України.

Таким чином, потребує додаткового фахового обговорення та врегулювання у законопроекті питання щодо визначення системи контролю за відходами, які утворюються в процесі обігу біологічних агентів та біосинтетичної діяльності, їх класифікації, поводження ними, у тому числі утилізація із врахуванням вимог

Директиви № 2008/98/ЄС, Директиви № 2009/41/ЄС та Рішення Комісії від 3 травня 2000 року, що замінює Рішення 94/3/ЄС про встановлення переліку відходів відповідно до статті 1(а) Директиви Ради 75/442/ЄЕС про відходи та Рішення Ради 94/904/ЄС про встановлення переліку небезпечних відходів відповідно до статті 1(4) Директиви Ради 91/689/ЄЕС про небезпечні відходи.

Стаття 16 законопроекту встановлює класифікацію біологічних агентів за чотирма групами ризику, що загалом відповідає підходу Директиви № 2009/41/ЄС. Водночас виявлено розбіжність в оцінці ризику суспільного поширення для групи 3: за статтею 4 згаданої Директиви такий агент характеризується «помірним рівнем ризику», тоді як законопроект визначає його як «низький суспільний ризик». Таке заниження може призвести до некоректної класифікації біологічних агентів та застосування недостатніх заходів локалізації при роботі з ними.

Крім того, Директива № 2009/41/ЄС передбачає застосування загальних принципів та відповідних локалізаційних заходів згідно з детальними таблицями в Додатку IV, включаючи вимоги до робочого місця, обладнання, системи роботи та поводження з відходами. Критерії класифікації та заходи безпеки, що мають бути затверджені підзаконним актом, повинні повністю узгоджуватися з вимогами європейського законодавства.

Стаття 19 передбачає розробку національного плану реагування на надзвичайні ситуації, спричинені біологічною загрозою, що відповідає загальним засадам Регламенту № 2022/2371. Проте європейський підхід вимагає, щоб планування охоплювало не лише виявлення, реагування та ліквідацію наслідків, а й запобігання та готовність. План Союзу з профілактики, готовності та реагування, відповідно до статті 5(3) Регламенту, включає положення про епідеміологічний нагляд та моніторинг, раннє попередження та оцінку ризиків, інформування про ризики та кризові комунікації для медичних працівників та громадян, багатосекторальну співпрацю за принципом «Єдине здоров'я» щодо зоонозних захворювань, огляд виробничих потужностей для критичних медичних контрзаходів, дослідження та інновації в надзвичайних ситуаціях, а також підтримку держав-членів у моніторингу впливу загрози на безперервність медичних послуг. Стаття 6 Регламенту № 2022/2371 передбачає координацію національних планів з планом Союзу та консультації з організаціями пацієнтів, медичних працівників та іншими зацікавленими сторонами. Відтак, вимоги до наповнення національного плану можуть бути розширені з урахуванням цих положень, що дозволить забезпечити комплексний підхід до біологічних загроз.

Стаття 23 законопроекту запроваджує ліцензування всієї діяльності з обігу біологічних агентів 2–4 груп ризику та біосинтетичної діяльності. Однак, відповідні директиви ЄС не встановлюють ліцензійного режиму. Директива № 2000/54/ЄС, Директива № 2009/41/ЄС та Директива № 2001/18/ЄС натомість застосовують систему попереднього повідомлення (нотифікації) та, у визначених випадках, разових дозволів на конкретні види робіт, переважно для робіт із генетично модифікованими мікроорганізмами (ГММ) класів 3–4.

Зокрема, статтею 13 Директиви № 2000/54/ЄС передбачено надсилання роботодавцем нотифікації компетентному органу про перше та у визначених випадках кожне наступне використання біологічних агентів класу 2-4, встановлює вимоги до оформлення такого повідомлення та строки його подання. При цьому положення Директиви не вимагають отримання авторизації чи погодження компетентного органу на надіслану нотифікацію.

Водночас слід зазначити, що право ЄС дозволяє державам-членам встановлювати більш високі стандарти захисту здоров'я населення. Таким чином, запровадження ліцензійного режиму в Україні є більш суворим підходом порівняно з базовими вимогами *acquis* ЄС, що відповідає праву держав-членів встановлювати більш високі стандарти захисту здоров'я населення.

Проте запроваджувана в законопроекті «ліцензія» створює ризик дублювання регулювання. Отримання дозволів на здійснення генетично-інженерної діяльності в замкненій системі вже передбачено статтею 17 Закону України «Про державне регулювання генетично-інженерної діяльності та державний контроль за розміщенням на ринку генетично модифікованих організмів і продукції».

У контексті ветеринарної медицини та безпечності харчових продуктів законопроект охоплює діяльність з біологічними агентами, що використовуються у тваринництві, виробництві кормів та харчових продуктів. Регламент № 2016/429 передбачає затвердження певних типів закладів, які у своїй діяльності повинні впроваджувати заходи біобезпеки, а також встановлює умови такого затвердження. Компетентні органи надають затвердження установам лише за умови дотримання повного комплексу вимог цього Регламенту, що включає вимоги до ідентифікації та реєстрації тварин, повідомлення про захворювання, переміщення тварин та продукції, благополуччя тварин та інші аспекти ветеринарного контролю.

У цілому положення законопроекту кореспондують основним вимогам *acquis* ЄС у сфері біологічної безпеки та охорони здоров'я, зокрема Директиві № 2000/54/ЄС, Директиві № 2009/41/ЄС та іншим актам *acquis*, а також підходам ЄС до управління ризиками, повідомлення про інциденти та забезпечення контролю над небезпечними біологічними матеріалами. Передбачено більшість ключових елементів: обов'язок ідентифікації ризиків та впровадження заходів безпеки, призначення відповідальних осіб, створення комісій, навчання персоналу, медичні огляди, реагування на інциденти. Тому базовий ступінь узгодженості з підходами ЄС забезпечено.

Водночас з метою подальшого наближення з *acquis* ЄС законопроект потребує подальшого фахового опрацювання та уточнення окремих положень з урахуванням наданих пропозицій, що сприятиме забезпеченню системності регулювання та відповідності європейським підходам у сфері біологічної безпеки та захисту здоров'я населення.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Законопроект за своєю метою **не суперечить**, водночас лише **частково** враховує *acquis* ЄС у сфері біологічної безпеки та **потребує доопрацювання** згідно висловлених зауважень.

[1] Комітет розглянув проект Закону на своєму засіданні 20 лютого 2026 року (протокол №) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

ВИСНОВОК**щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо проведення судово-психіатричної експертизи в адміністративному провадженні»**

(реєстр. № 15002 від 05.02.2026 р., Кабінет Міністрів України)[1]

1. Загальна характеристика законопроекту.

У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що його метою є приведення законодавства України у відповідність до міжнародних стандартів у частині забезпечення недопущення необґрунтованого поміщення осіб, щодо яких розглядаються справи про адміністративні правопорушення, до медичних закладів для проведення судово-психіатричної експертизи.

Зі змісту пояснювальної записки випливає, що проект закону спрямований на усунення прогалин у національному законодавстві, які полягають у відсутності правового врегулювання проведення судово-психіатричної експертизи в межах адміністративного провадження, що стало підставою для встановлення Європейським судом з прав людини (далі – ЄСПЛ) порушення пункту 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у справі *Заїченко проти України (№ 2)* (заява № 45797/09).

Обґрунтовуючи необхідність прийняття законопроекту, автор вказує, що положення проекту Закону насамперед спрямовані саме на недопущення безпідставного призначення судово-психіатричної експертизи, а також поміщення до психіатричної лікарні особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, та, як наслідок, порушення законних прав такої особи, про що наголошував ЄСПЛ у справі *Заїченко проти України (№ 2)*.

Проект закону передбачає внесення до законодавчих актів, зокрема, таких змін:

- пропонується уніфікувати поняття «неосудності» в Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) та Кримінальному кодексі України (далі – КК України);

- особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має, зокрема, право надавати згоду або відмовлятися від проведення судово-психіатричної експертизи, заявляти клопотання, зокрема, щодо проведення судово-психіатричної експертизи;

- в статті 273 КУпАП уточнено обов'язки експерта;

- КУпАП доповнюється статтею 280¹ «Призначення судово-психіатричної експертизи», яка встановлює умови, за наявності яких орган (посадова особа) або суд (суддя), у провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення, може призначити судово-психіатричну експертизу.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Положення законопроекту спрямовані на врегулювання правовідносин у сфері правосуддя, а саме відносин, пов'язаних із дотриманням прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, а також правовідносин, які стосуються забезпечення такого фундаментального права людини як право на

свободу та особисту недоторканність, що охоплюються зобов'язаннями України в рамках:

1) *Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);*

2) *Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року.*

Під час аналізу законопроекту № 15002 було враховано висновки, яких дійшов ЄСПЛ під час розгляду справи *Заїченко проти України (№ 2)*.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

У статті 2 **Договору про Європейський Союз** вказано, що Союз засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та *поваги до прав людини*, зокрема осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує плюралізм, недискримінація, толерантність, *правосуддя*, солідарність та рівність жінок і чоловіків.

Згідно із частиною першою статті 3 **Хартії основоположних прав ЄС** кожен має право на повагу до його фізичної та психічної недоторканності.

Статтею 6 **Хартії основоположних прав ЄС** передбачено, що кожен має право на особисту свободу та безпеку.

Відповідно до статті 2 Розділу I «Загальні принципи» **Угоди про асоціацію** повага до демократичних принципів, *прав людини та основоположних свобод*, як визначено, зокрема, у відповідних документах щодо захисту прав людини, серед яких Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, а також повага до принципу верховенства права повинні формувати основу внутрішньої та зовнішньої політики Сторін і є основними елементами цієї Угоди.

У пункті 1 статті 5 «Право на свободу та особисту недоторканність» **Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод** (далі – Конвенція) зазначено, що кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом, наприклад: е) законне затримання осіб для запобігання поширенню інфекційних захворювань, законне затримання психічнохворих, алкоголіків або наркоманів чи бродяг.

У лютому 2015 року Палата ЄСПЛ ухвалила рішення у **справі Заїченко проти України (№2)** (заява № 45797/09). Справа заявника стосувалась його примусової госпіталізації до психіатричної лікарні та збору поліцією особистої інформації про нього.

Відповідно до обставин справи у 2009 році після надсилання кількох листів до окружного адміністративного суду, в яких містилися надзвичайно образливі зауваження на адресу суддів, щодо заявника було складено протокол про адміністративне правопорушення, в якому зазначалось, що він висловлює свою неповагу до суду. Для встановлення осудності заявника, суд неодноразово призначав судово-психіатричну експертизу.

Посилаючись на пункт 1 статті 5 «Право на свободу та особисту недоторканність», заявник скаржився на примусове поміщення його до психіатричної лікарні, де він перебував протягом 25 днів всупереч його волі. Також посилаючись на статтю 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя», він скаржився на збір поліцією особистої інформації про нього.

У цій справі Суд констатував порушення пункту 1 статті 5 «Право на свободу та особисту недоторканність» Конвенції та статті 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя» Конвенції.

У своєму рішенні Суд зазначив, зокрема, про таке:

-стаття 5 Конвенції, наряду зі статтями 2, 3 та 4, закріплює одне з найбільш важливих прав, які захищають фізичну безпеку людини, а тому її важливість у демократичному суспільстві є надзвичайною (пункт 92);

-тримання під вартою особи, яка вважається психічно хворою, має відповідати цілям пункту 1 статті 5 Конвенції, що полягає у запобіганні позбавлення осіб свободи у свавільний спосіб, а також відповідати цілям обмеження, зазначеного у підпункті «е». У зв'язку з останнім Суд повторює, що відповідно до його усталеної практики особа не може вважатися «психічно хворою» та бути позбавлена волі, якщо не дотримано трьох нижченаведених мінімальних умов: по-перше, об'єктивна медична експертиза повинна достовірно встановити, що особа є психічно хворою; по-друге, психічний розлад має бути таким, що обумовлює примусове тримання особи у психіатричній лікарні; по-третє, необхідність продовжуваного тримання у психіатричній лікарні залежить від стійкості такого захворювання (пункт 96);

-Суд також наголошує на тому, що *жодне позбавлення свободи особи, яка вважається психічнохворою, не може розглядатися як таке, що відповідає підпункту «е» пункту 1 статті 5 Конвенції, якщо воно було призначене без висновку медичного експерта. Це правило є застосовним навіть, якщо метою тримання заявника є саме отримання медичного висновку.* Конкретні форма і порядок можуть відрізнятися залежно від обставин. У термінових випадках або у випадках, коли особу затримано внаслідок агресивної поведінки, *прийнятним може бути отримання такого висновку одразу після затримання.* В усіх інших випадках *необхідною є попередня консультація з лікарем.* Коли такої можливості немає (наприклад, у зв'язку з відмовою зазначеної особи з'явитися для проведення огляду), потрібно принаймні призначити проведення медичної експертизи на підставі документів з матеріалів справи, і якщо цього зроблено не буде, не можна стверджувати, що наявність у особи психічної хвороби було достовірно доведено (пункт 97);

-Суд зазначає, що у цій справі єдиною підставою поміщення заявника до психіатричної лікарні були сумніви судді щодо стану психічного здоров'я заявника, які впливали з образливих та грубих висловів заявника щодо інших суддів. Суддя призначив стаціонарну психіатричну експертизу заявника, що означало поміщення його до психіатричної лікарні на строк до 30 діб, без отримання попереднього медичного висновку та за відсутності у матеріалах справи будь-яких медичних або інших документів, які б обумовлювали таке рішення (пункт 98);

-Суд зауважує існування прогалини у відповідному національному законодавстві. Хоча застосовні положення національного законодавства передбачають доволі конкретні гарантії щодо судово-психіатричних експертиз, які проводяться в рамках кримінального або цивільного провадження, *проведення таких експертиз в рамках адміністративного провадження фактично залишається нерегульованим* (пункт 101).

Щодо пропозицій та зауважень до законопроекту

1)Зі змісту законопроекту №15002 випливає, що механізм проведення судово-психіатричної експертизи *не містить положень про можливість оскарження рішення* органу (посадової особи) чи суду (судді), у провадженні якого перебуває

справа про адміністративне правопорушення, *про призначення судово-психіатричної експертизи*. Наприклад, частиною третьою статті 509 Кримінального процесуального кодексу України передбачено, що ухвала слідчого судді про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи або відмова у такому направленні може бути оскаржена в апеляційному порядку.

На нашу думку, це створює ризики для потенційного порушення права особи на справедливий суд (стаття 6 Конвенції). У зв'язку з цим вважаємо, що законопроект в цій частині потребує доопрацювання.

2) Як було зазначено вище, законопроектом також пропонується доповнити права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Стаття 268 КУпАП в редакції законопроекту передбачає, зокрема, що особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, *має право, зокрема, надавати згоду або відмовлятися від проведення судово-психіатричної експертизи, заявляти клопотання, зокрема щодо проведення судово-психіатричної експертизи*.

Водночас, в новій статті 280¹ КУпАП зазначається, що суд (суддя), у провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення, призначає судово-психіатричну експертизу за клопотанням особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, або її законного представника чи *на власний розсуд*.

В цьому випадку можна говорити про внутрішню неузгодженість положень законопроекту між собою, оскільки з одного боку проект закону *декларує право особи на відмову від проведення судово-психіатричної експертизи, не вказуючи жодних винятків щодо реалізації такого права*, а з іншого боку згідно із положеннями проекту статті 280¹ КУпАП *суд має повноваження призначити експертизу на власний розсуд*, не потребуючи згоди особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

З метою дотримання принципу правової визначеності, вважаємо, що в цій частині проект закону потребує доопрацювання.

Отже, беручи до уваги зазначене вище, вважаємо, що проект закону не суперечить цілям Угоди про асоціацію та міжнародним зобов'язанням України в рамках Ради Європи, однак потребує доопрацювання з огляду на вказані зауваження.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект закону **не суперечить** цілям Угоди про асоціацію та міжнародним зобов'язанням України в рамках Ради Європи, однак **потребує доопрацювання** з огляду на вказані зауваження.

[1] Комітет розглянув проект Закону на своєму засіданні 20 лютого 2026 року (протокол №) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

ВИСНОВОК**щодо проекту Закону про засади державної промислової політики**

(реєстр. № 11331-д від 30.09.2025,

н. д. Маріковський О.В., Марчук І.П. та інші)

1. Загальна характеристика законопроекту.

Законопроект, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою створення умов для розвитку вітчизняного промислового комплексу з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішніх ринках та перехід до інноваційної моделі розвитку промисловості.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 6 «Заснування підприємницької діяльності, торгівля послугами та електронна торгівля» та Глави 10 «Конкуренція» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», Глави 10 «Політика у сфері промисловості та підприємництва» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

- *Договором про функціонування Європейського Союзу* (далі – ДФЄС);
- *Директивою Європейського Парламенту та Ради 2009/81/ЄС від 13 липня 2009 року про координування процедур укладення окремих видів контрактів на виконання робіт, закупівлю товарів і надання послуг у сфері оборони та безпеки та внесення змін до Директив 2004/17/ЄС та 2004/18/ЄС (OJ L 216, 20.8.2009, pp. 76–136)* (далі – Директива 2009/81).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Згідно зі *статтею 378 Угоди про асоціацію* Сторони розвивають та зміцнюють співробітництво з питань політики у сфері промисловості та підприємництва і таким чином покращують умови для підприємницької діяльності для всіх суб'єктів господарювання з особливою увагою до малих та середніх підприємств (МСП). Поглиблене співробітництво має покращити адміністративну структуру та нормативно-правову базу для українських і європейських суб'єктів господарювання в Україні та ЄС та повинно ґрунтуватися на політиці ЄС щодо розвитку малого і середнього підприємництва та промисловості з урахуванням визнаних на міжнародному рівні принципів та практики в цих сферах.

Правові засади промислової політики ЄС та держав-членів ґрунтуються на положеннях статті 173 ДФЄС. Основною метою ЄС є забезпечення глобальної конкурентоспроможності товаровиробників та стратегічна промислова незалежність ЄС.

Держави-члени формують власну промислову політику та вживають заходів згідно із напрямами, зазначеними в частині першій статті 173 ДФЄС, а Європейська Комісія, Європейський Парламент та Рада затверджують комплексні програми, які підтримують ефективну модернізацію промисловості, технологічний прогрес та інновації, розвиток малого та середнього підприємництва, транскордонну співпрацю тощо.

Проектом Закону пропонується впровадити ефективні інструменти формування та реалізації державної промислової політики, заходи стимулювання промислового виробництва, врегулювати правові, організаційні та фінансові відносини, що виникають між суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність у сфері промисловості.

Відповідно до положень *статті 262 Угоди про асоціацію*, будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, в якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Згідно із частиною 3 статті 173 ДФЄС у сфері промислової політики гармонізація законодавства не проводиться, а *будь-які заходи підтримки промисловості не можуть призводити до створення конкуренції*, надавати преференції в оподаткуванні або звужувати права найманих осіб.

В статті 8 законопроекту, зазначено, що державне стимулювання діяльності у сфері промисловості та інноваційної діяльності у промисловості може здійснюватися за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, шляхом публічно-приватного партнерства, міждержавного партнерства, та з інших джерел, не заборонених законодавством. Державна підтримка суб'єктів, що здійснюють діяльність у сфері промисловості здійснюється у порядку та на умовах, визначених цим Законом та іншими законами України.

Вищенаведене положення статті 8 законопроекту враховує вимоги згаданих положень Угоди про асоціацію та ДФЄС, однак, для уникнення різночитання доцільно внести уточнення щодо того, що надання державної допомоги суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність у сфері промисловості має здійснюватися з урахуванням вимог Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», а надання пільг також із врахуванням положень Податкового та Митного кодексів України.

Положення законопроекту, якими запропоновано внести відповідні зміни до Закону України «Про оборонні закупівлі» щодо особливостей укладання компенсаційних (офсетних) договорів в цілому не суперечать положенням Директиви 2009/81.

Додатково необхідно зазначити, що наведене в пункті (2) частини першої статті 1 законопроекту визначення поняття «державна промислова політика» узгоджується з визначенням промислової політики, що наведене в розділі 2.1 Рамкового документа Організації економічного співробітництва та розвитку щодо промислової політики для країн-членів ОЕСР[2], однак цей документ містить більш ширше визначення.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, водночас, потребує уточнень у зв'язку із зазначеними зауваженнями.

[2] https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/05/an-industrial-policy-framework-for-oecd-countries_233e3061/0002217c-en.pdf

ВИСНОВОК

**щодо проекту Закону України «Про спеціальний моніторинг транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів»
(реєстр. 14148 від 23.10.2025, н. д. Гривко С.)³**

1. Загальна характеристика законопроекту.

Метою та завданнями даного законопроекту є охорона навколишнього природного середовища, збереження екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей, забезпечення дотримання вимог законодавства у сфері управління відходами, а також запобігання здійсненню несанкціонованих викидів відходів та засміченню територій за допомогою впровадження механізму спеціального моніторингу транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів, які становлять підвищений ризик для навколишнього природного середовища і екологічних прав громадян.

Законопроект визначає правові засади запровадження механізму спеціального моніторингу транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів, які становлять підвищений ризик для навколишнього природного середовища і екологічних прав громадян. Положеннями законопроекту передбачається: встановлення обов'язкового спеціального моніторингу транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів та які становлять підвищений ризик для навколишнього природного середовища і екологічних прав громадян, за допомогою глобальних навігаційних супутникових систем (GNSS) та встановлених на транспортних засобах GNSS-трекерів; створення єдиної інформаційної бази даних щодо переміщення таких транспортних засобів під управлінням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів; забезпечення повноти та прозорості спеціального моніторингу, а також відкритості інформації з відповідної бази даних для громадськості та інших органів, що сприятиме ефективному публічному контролю у сфері екологічної безпеки; 3 інтеграція системи спеціального моніторингу у єдину систему державного моніторингу довкілля; затвердження порядку здійснення спеціального моніторингу із використанням глобальної навігаційної супутникової системи Кабінетом Міністрів України.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Статтями 367, 368 Глави 7 «Транспорт» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію) передбачено, що сторони сприяють здійсненню ефективних і безпечних транспортних перевезень, а також інтермодальності й оперативної сумісності транспортних систем;

³ Комітет розглянув проект Закону на своєму засіданні 20 лютого 2026 р. (протокол №) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

здійснюють співробітництво, обмін інформацією та спільну діяльність в рамках міжнародних транспортних організацій та міжнародних угод і конвенцій.

Положеннями Угоди про асоціацію, викладеними у статтях 360, 361 (d, e), 365 (b), передбачається розвиток і зміцнення співробітництва Сторін з питань охорони навколишнього середовища, що має на меті збереження, захист, поліпшення і відтворення якості навколишнього середовища, захист громадського здоров'я, розсудливе та раціональне використання природних ресурсів та заохочення заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища у сферах управління відходами та ресурсами, а також якості води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище, охоплюючи досягнення цілі щодо розвитку галузевих стратегій, включаючи чітко визначені терміни і основні етапи імплементації, адміністративну відповідальність, а також фінансові стратегії залучення інвестицій в інфраструктуру й технології.

Згідно із статтею 363 та додатком ХХХ до Глави 6 («Навколишнє середовище») Розділу V («Економічне та галузеве співробітництво») Угоди про асоціацію Україна взяла зобов'язання із поступового наближення законодавства України до права та політики ЄС у сфері охорони навколишнього природного середовища в частині управління відходами та ресурсами і якості води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище, до положень Директиви Європейського Парламенту і Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та про скасування деяких директив (далі - Директива 2008/98/ЄС) та Директиви Ради 91/271/ЄЕС від 21 травня 1991 р. про очистку міських стічних вод (далі - Директива 91/271/ЄЕС). При цьому відповідно до статті 366 Угоди про асоціацію постійний діалог відбуватиметься з питань, охоплених Главою 6 («Навколишнє середовище») Розділу V («Економічне та галузеве співробітництво») цієї Угоди.

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити наступне.

Варто зазначити, що відповідно до статті 3 (2b) Директиви 2008/98/ЄС до муніципальних відходів належать змішані відходи та роздільно зібрані відходи домогосподарств, включаючи папір і картон, скло, метали, пластик, біовідходи, деревина, текстиль, пакування, відходи електричного та електронного обладнання, відпрацьовані батареї та акумулятори, а також великогабаритні відходи, у тому числі матраци та меблі.

Також муніципальними вважаються змішані та роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо вони подібні за природою і складом до відходів домогосподарств. Муніципальні відходи не включають, зокрема, відходи септиків та каналізаційних мереж і споруд для очищення стічних вод, у тому числі осад стічних вод. Таке означення не порушує розподіл відповідальності за управління відходами між державними та приватними суб'єктами. Статтею 3 (9) Директиви 2008/98/ЄС встановлюється, що «управління відходами» означає збирання, транспортування, відновлення (у тому числі сортування) та видалення відходів, включаючи нагляд за такими операціями та післяексплуатаційний догляд за місцями видалення відходів, а також дії, виконувані дилером або брокером. Згідно із статтею 13 Директиви 2008/98/ЄС держави-члени повинні забезпечити

здійснення управління відходами без загрози здоров'ю людини, без шкоди для довкілля, і зокрема без ризику для вод, повітря, ґрунту, рослин або тварин, без створення незручностей через шум чи запахи та без негативного впливу на сільську місцевість чи місця особливого значення.

Відповідно до статті 15 (4) Директиви 2008/98/ЄС держави-члени вживають необхідних заходів, щоб забезпечити, що у межах їхньої території установи або підприємства, які здійснюють збирання або транспортування відходів на професійній основі, доставляють зібрані та транспортовані ними відходи до відповідних об'єктів з оброблення відходів з дотриманням вимог статті 13. Статтею 36 (1) Директиви 2008/98/ЄС встановлено заборону залишення, скидання або неконтрольованого поводження з відходами, у тому числі сміття. Додатково, статтею 35 (3) Директиви 2008/98/ЄС дозволяється державам-членам вимагати від утворювачів відходів, що не є небезпечними, зокрема дотримуватися положень щодо ведення у хронологічному порядку обліку місця призначення, періодичності збирання, способу транспортування відходів, роблячи такі дані доступними для компетентних органів через електронний реєстр або скоординовані реєстри для обліку даних про відповідні потоки відходів з охопленням всієї географічної території відповідної держави-члена. Стаття 34 (1, 2) Директиви 2008/98/ЄС уповноважує компетентні органи на проведення періодичних інспекційних перевірок установ або підприємств, які займаються збиранням або транспортуванням відходів на професійній основі, стосовно операцій збирання і транспортування з охопленням походження, характеру, кількості та місця призначення зібраних і перевезених відходів.

При цьому в частині регулювання транспортування відходів міжнародні домовленості та акти *acquis* Європейського Союзу зосереджуються на регулюванні саме транскордонного переміщення, тоді як питання внутрішньодержавного транспортування відходів залишаються у сфері національної компетенції держав.

Разом з тим відповідно до статті 4 (2с, 11) Базельської конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням кожна Сторона вживає належних заходів для того, щоб забезпечити, щоб особи, які беруть участь у використанні небезпечних та інших відходів у її межах, приймали такі заходи, необхідні для запобігання забруднення небезпечними та іншими відходами в результаті такого поводження і, якщо таке забруднення все ж відбувається, для зведення до мінімуму його наслідків для здоров'я людини і навколишнього середовища. Крім того, ніщо в цій Конвенції не перешкоджає Стороні встановлювати додаткові вимоги, що відповідають положенням цієї Конвенції і відповідним нормам міжнародного права, з метою поліпшення охорони здоров'я людини і навколишнього середовища⁴.

Регламентом (ЄС) № 1013/2006 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2006 р. про перевезення відходів (далі - Регламент 1013/2006) встановлювалися процедури та режими контролю для перевезення відходів, спрямовані, зокрема, на відповідність вимогам Базельської конвенції. Так, пунктом 13 преамбули Регламенту 1013/2006 підтверджено, що нагляд і контроль за перевезенням відходів у межах держави-члена є справою цієї держави-члена, однак визначалося, що національні системи, що стосуються перевезення відходів,

⁴ Експертно-аналітичного опрацювання законопроекту в рамках міжнародної технічної допомоги «Програма підтримки інтеграції України до ЄС (UA2EU)»

повинні враховувати необхідність узгодження з системою Союзу з метою забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища та здоров'я людини. А стаття 33 Регламенту 1013/2006 спрямовувалася на врегулювання його застосування до перевезень виключно в межах держав-членів.

Проте відповідно до статті 85 (1, 2) Регламенту (ЄС) 2024/1157 Європейського Парламенту та Ради від 11 квітня 2024 р. про перевезення відходів та про внесення змін до Регламентів (ЄС) № 1257/2013 та (ЄС) 2020/1056 і скасування Регламенту (ЄС) № 1013/2006 (далі - Регламент 2024/1157) Регламент 1013/2006 скасовано з 20 травня 2024 р., однак його положення продовжують застосовуватися до 21 травня 2026 р. за певними винятками.

Однак відповідні положення Регламенту 1013/2006 збережені у оновленому правовому режимі шляхом закріплення аналогічного змісту у пункті 41 преамбули і статті 36 (1) Регламенту 2024/1157. Згідно з цими нормами нагляд і контроль за перевезенням відходів у межах держави-члена є справою цієї держави-члена; кожна держава-член встановлює відповідний режим нагляду та контролю за перевезенням відходів, що здійснюється виключно в межах її національної юрисдикції; цей національний режим враховує необхідність узгодженості з системою Союзу, встановленою розділами II та VII. Хоча ані Базельська конвенція, ані розділи II та VII Регламентів 1013/2006 та 2024/1157 не містять прямої технічної вимоги щодо обладнання транспортних засобів, що здійснюють перевезення побутових відходів, системами дистанційного відстеження місцезнаходження та руху, зокрема засобами глобальної навігаційної супутникової системи (GNSS), ці акти націлені на забезпечення повної простежуваності переміщення відходів – фактично від місця відправлення (місця утворення чи збирання відходів) до санкціонованих об'єктів, уповноважених на їх оброблення (відновлення чи видалення).

Така простежуваність відповідно до положень Регламенту 2024/1157 забезпечується шляхом надання достатньої інформації та документації, серед іншого, про місце початку і дату перевезення, транспортний засіб, дотримуваний маршрут, включно з можливими альтернативами на випадок непередбачених обставин, тривалість перевезення, ідентифікаційний номер контейнера, з урахуванням необхідності повідомлення про істотні зміни та забезпеченням доступності такої інформації в електронному вигляді через систему визначеним компетентними та інспекційними органам та залученим особам, у тому числі в режимі реального часу під час транспортування відходів.

Встановлення відповідності перевезення визначеним вимогам та виявлення і запобігання незаконним перевезенням забезпечуються державами-членами шляхом проведення інспекцій відповідно до статті 34 Директиви 2008/98/ЄС, а також інспекцій перевезень відходів та пов'язаного з ними відновлення або видалення. Крім того, у межах проєкту LIFE SWEAP (Shipments of Waste Enforcement Actions Project) було проведено випробування та оцінку можливостей використання технології GPS-відстеження для посилення моніторингу та контролю за дотриманням правил перевезень відходів.

Результати випробувань продемонстрували, що технологія GPS-відстеження здатна надавати унікальну, інформацію, яку неможливо отримати іншими способами, зокрема щодо виявлення несанкціонованих відхилень від маршруту чи незапланованих зупинок. Використання GPS-трекерів має потенціал істотно підвищити ефективність перевірок і сприяти кращому розподілу та пріоритезації контрольних ресурсів.

Водночас реалізація цього потенціалу потребує значних організаційних та технічних ресурсів, а також вирішення низки юридичних питань, пов'язаних із прихованим характером GPS-спостереження, необхідністю отримання відповідних дозволів та дотриманням вимог щодо спеціалізованого моніторингу.

Отже, використання технологій реального часу для забезпечення повної простежуваності транспортування побутових відходів та контролю за ними в межах національної території з метою запобігання засмічення чи незаконному скиданню відходів не суперечитиме положенням Базельської конвенції, Директиви 2008/98/ЄС, Регламентів 1013/2006 та 2024/1157.

Відповідно до статті 2 (2а) Директиви 2008/98/ЄС стічні води виключені зі сфери її застосування тією мірою, якою вони врегульовані іншим законодавством Співтовариства. У цьому контексті варто звернути увагу, що Директивою Ради 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. про захоронення відходів (статті 2q, 5 (3а)) забороняється державам-членам приймати на полігон рідинні відходи, тобто будь-які відходи у рідинному стані, включаючи стічні води, але виключаючи осад.

У національному законодавстві відображається аналогічний підхід щодо виключення стічних вод зі сфери застосування Закону України «Про управління відходами» (стаття 2 (3)). Засади організації нецентралізованого водовідведення визначаються Законом України «Про водовідведення та очищення стічних вод», до якого Проектом внесення змін не пропонується.

Директиву 91/271/ЄЕС, до якої Україна мала наблизити національне законодавство відповідно до Угоди про асоціацію, буде скасовано з 01 серпня 2027 року згідно із статтею 32 (1) Директиви (ЄС) 2024/3019 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 р. про очищення міських стічних вод (переглянута) (далі - Директива 2024/3019), що набрала чинності 01 січня 2025 року. Обидві Директиви встановлюють базовий обов'язок держав-членів забезпечити оснащення агломерацій з урахуванням популяційного еквіваленту системами каналізації для збору міських стічних вод.

Водночас Директивою 91/271/ЄЕС (стаття 3 (1)) допускається використання індивідуальних систем або інших відповідних систем у випадках, коли створення системи каналізації не є виправданим – або через відсутність екологічної вигоди, або через надмірні витрати – та за умови, що вони забезпечують аналогічний рівень захисту довкілля.

Переглянута Директива 2024/3019 (статті 3, 4 (1-3)) зберігає цей підхід, деталізуючи вимоги щодо підключення до систем каналізації усіх джерел побутових стічних вод, а також рівня захисту та контролю за індивідуальними системами. Так, державам-членам дозволяється використовувати індивідуальні системи збору, зберігання та, за необхідності, очищення міських стічних вод, в агломераціях з населенням від 1 000 еквівалентних жителів і більше, або в частинах таких агломерацій, у випадках, коли створення системи каналізації або підключення до такої системи не є виправданим через відсутність користі для довкілля або здоров'я людей, технічну нездійсненність або економічну недоцільність.

Держави-члени зобов'язані забезпечити, щоб такі індивідуальні системи експлуатувалися та обслуговувалися таким чином, щоб досягти рівня захисту навколишнього природного середовища та здоров'я людей, еквівалентного вторинному та третинному очищенню, зазначеному в статтях 6 та 7 цієї Директиви.

Також передбачено обов'язок держав-членів забезпечити здійснення регулярних інспекцій цих систем або регулярних перевірок чи контролю цих систем іншими засобами.

Тобто, виходячи із формулювань Директив 91/271/ЄС та 2024/3019, використання таких індивідуальних систем допускається лише як виняток із зобов'язання досягти конкретного, чіткого та однозначного результату щодо забезпечення системою каналізації, яка дозволяє збирати всі утворювані міські стічні води, кожної агломерації, на яку поширюється дія цих актів, за умови дотримання двох кумулятивних вимог (невиправданості встановлення системи каналізації та забезпечення індивідуальними системами еквівалентного рівня захисту).

Повторюване та значне використання індивідуальних систем для збирання міських стічних вод у відповідних агломераціях не відповідає вимогам права ЄС.10 Крім того, стаття 18 (1-2) Директиви 2024/301 зобов'язує держави-члени визначити та оцінити ризики, спричинені скиданням міських стічних вод у довкілля та їх впливом на здоров'я людей. Оцінювання має враховувати сезонні коливання та екстремальні події і охоплювати щонайменше ризики для якості водних об'єктів, що використовується для забору питної води, аквакультури, купання, стану і можливості досягнення екологічних цілей приймаючих підземних та поверхневих водних об'єктів, а також стану морського середовища. У разі виявлення таких ризиків держави-члени повинні вживати відповідних заходів для їх усунення або мінімізації, включаючи створення систем каналізації та застосування відповідних рівнів очищення зібраних міських стічних вод навіть у невеликих громадах з урахуванням популяційного еквіваленту.

Таке регулювання поведінки із міськими стічними водами, зокрема і встановлення вимог до експлуатації та обслуговування індивідуальних систем, здійснюється з метою мінімізації негативного впливу та ризиків для довкілля й здоров'я людей, а також для запобігання та зменшення тиску, що призводить до погіршення якості води або забруднення морського середовища, приймаючих поверхневих і підземних водних масивів та інших природних ресурсів забрудниками, включаючи пріоритетні речовини чи мікробіологічні організми, що можуть міститися у скидах міських стічних вод чи осадах.

Ці заходи спрямовуються, в тому числі, на дотримання зобов'язань, встановлених у актах *acquis* ЄС у сфері охорони навколишнього природного середовища, 11 Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер 1992 р.,¹² Протоколі про реєстри викидів і перенесення забруднювачів¹³ тощо.

Таким чином, право ЄС спрямоване на забезпечення відповідних агломерацій системами каналізації, а використання індивідуальних систем допускається лише як виняток та за умови гарантування еквівалентного рівня захисту. При цьому акти права ЄС наразі не встановлюють конкретні технічні способи їх експлуатації, тому транспортування стічних вод асенізаційними машинами є допустимим за умови забезпечення герметичного зберігання стічних вод, їх регулярного транспортування до очисних споруд, застосування належних рівнів очищення перед скиданням та контролю відсутності витоків і нелегальних скидів, зокрема і за допомогою застосування систем дистанційного відстеження місцезнаходження та руху асенізаційних машин (хоча такі технологічні засоби й не є прямою вимогою права ЄС). Разом з цим для оцінки відповідності пропонувані рішень необхідно підкреслити необхідність уточнення – у населених пунктах з якою

популяційною чисельністю та за яких умов передбачається застосування індивідуальних систем, з яких будуть транспортуватися стічні води асенізаційними машинами, – оскільки саме від цього залежить допустимість їх використання у контексті Директив 91/271/ЄЕС та 2024/3019.

Відповідно до статті 2 (1) Директиви 2003/4/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 28 січня 2003 р. про доступ громадськості до інформації про навколишнє природне середовище та про скасування Директиви Ради 90/313/ЄЕС (далі - Директива 2003/4/ЄС) та статті 2 (3) Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція), до екологічної інформації віднесено діяльність, що впливає або може вплинути на елементи навколишнього середовища (повітря та атмосфера, вода, ґрунт, земля, ландшафт та природні об'єкти, включаючи водно-болотні угіддя, прибережні та морські райони, біологічне різноманіття та його компоненти, у тому числі генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими елементами) та фактори (зокрема, речовини або відходи, викиди, скиди та інші викиди в навколишнє середовище, що впливають або можуть вплинути на елементи довкілля, а також заходи або діяльність, спрямовані на захист цих елементів, а також стан здоров'я та безпеки людей, умови життя).

Згідно із статтею 7 (1, 2e,g) Директиви 2003/4/ЄС держави-члени вживають необхідних заходів для забезпечення того, щоб органи державної влади організовували надання інформації про навколишнє середовище, яка має відношення до їхніх функцій і яку вони або для них зберігають з метою її активного та систематичного поширення серед громадськості, зокрема за допомогою засобів комп'ютерних телекомунікацій та/або електронних технологій, якщо вони доступні. Держави-члени забезпечують, щоб інформація про навколишнє середовище поступово ставала доступною в електронних базах даних, легко доступних для громадськості через суспільні телекомунікаційні мережі. Інформація, яка має бути доступною та розповсюдженою, оновлюється належним чином і включає щонайменше дані або підсумки даних, отримані в результаті моніторингу діяльності, що впливає або може вплинути на навколишнє середовище, дослідження впливу на навколишнє середовище та оцінки ризиків щодо елементів навколишнього середовища.

Положення щодо забезпечення доступу громадськості до екологічної інформації передбачаються і статтею 5 Орхуської конвенції. Водночас відповідно до статті 3 (5) Орхуської конвенції положення цієї Конвенції не впливають на права будь-якої Сторони продовжувати виконувати або впроваджувати заходи, що передбачають більш ширший доступ до інформації, з питань, що стосуються навколишнього середовища, ніж це передбачено цією Конвенцією.

Зважаючи на наведене, норми Проекту щодо забезпечення відкритості для громадськості інформації щодо геолокації транспортних засобів, які підлягають спеціальному моніторингу, не суперечать положенням Директиви 2003/4/ЄС та Орхуської конвенції.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону *не суперечить* Угоді про асоціацію та міжнародно-правовим зобов'язанням України, водночас, потребує доопрацювання із метою

максимального врахування положень Директиви 2008/98/ЄС, Директиви 2003/4/ЄС, Директиви 91/271/ЄЕС та 2024/3019.

ВИСНОВОК**щодо проекту Закону України**

«Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій здійснення повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»
(р.№ 14282 від 08.12.2025, н. д. Жупанин А.В. та інші)

1. Загальна характеристика законопроекту.

Як зазначено у пояснювальній записці, метою прийняття законопроекту є забезпечення виконання зобов'язань України як сторони Договору про заснування Енергетичного Співтовариства щодо імплементації законодавства Європейського Союзу в частині приведення нормативно-правової бази у сфері енергетики у відповідність із вимогами актів Європейського Співтовариства.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проекту Закону, регулюються:

- Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).
- Директивою 2019/944 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про спільні правила внутрішнього ринку електроенергії та про внесення змін до Директиви 2012/27/ЄС (перероблена редакція).
- Директивою 2024/1788 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року про спільні правила для внутрішніх ринків відновлюваного газу, природного газу та водню, що вносить зміни до Директиви 2023/1791 та скасовує Директиву 2009/73/ЄС (перероблена).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

1) Згідно листа р.№ 8522 від 15 січня 2026р. (вих.№ 3701-05/4510-01) Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства цей законопроект є таким, що підготовлений для виконання кроків Плану України в межах реалізації інструменту Ukraine Facility.

2) Пунктом 2 «Прикінцевих положень» законопроекту передбачено наступне:
«2. До Голови та членів Регулятора, які перебувають на посаді станом на день набрання чинності цим Законом, Кабінетом Міністрів України застосовується ротация, згідно з якою члени Регулятора підлягають звільненню у такі строки:

- три члени Комісії – не пізніше 6 місяців з дня набрання чинності цим Законом;
- два члени Комісії – не пізніше 9 місяців з дня набрання чинності цим Законом;
- два члени Комісії – не пізніше 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом.

Відповідний план ротатції з поіменним списком затверджується Кабінетом Міністрів України».

Такі положення законопроекту не узгоджуються з положеннями п.5 (g) статті 57 Директиви 2019/944 та ідентичному положенню п.5 (g) статті 76 Директиви

2024/1788, які зазначають наступне: «Члени ради Регулятора або, за відсутності ради, вище керівництво Регулятора можуть бути звільнені лише на основі прозорих критеріїв».

Такі положення законопроекту не узгоджуються також з положеннями п.5 (d) статті 57 Директиви 2019/944 та ідентичними положеннями п.5 (d) статті 76 Директиви 2024/1788, які зазначають наступне: «Члени ради регуляторного органу або, за відсутності ради, вище керівництво регуляторного органу призначаються на фіксований термін від п'яти до семи років з можливістю одноразового поновлення. Щодо пункту (d) першого підпункту, держави-члени повинні забезпечити відповідну схему ротації для ради директорів або вищого керівництва. Члени ради директорів або, за відсутності ради директорів, члени вищого керівництва можуть бути звільнені з посади протягом терміну своїх повноважень лише у випадку, якщо вони більше не відповідають умовам, викладеним у цій статті, або були винні у порушенні службових обов'язків згідно з національним законодавством».

Таким чином, законопроект передбачає дострокове припинення повноважень чинних членів Регулятора не на підставі індивідуальних, прозорих та об'єктивних критеріїв та не передбачає персональної оцінки дій або порушень конкретного члена, фактично має автоматичний характер, зумовлений зміною законодавства. Запропонований механізм також фактично нівелює гарантію фіксованого строку повноважень членів Регулятора у 5-7 років.

3) Законопроект вносить зміни до статті 2 Закону України «Про ринок електричної енергії», замінюючи зобов'язання погодження Регулятором з Антимонопольним комітетом України на право Регулятора звернутись до Антимонопольного комітету України щодо проектів правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексів системи передачі та систем розподілу, кодексу комерційного обліку, правил роздрібного ринку та інших нормативно-правових актів.

Стаття 255 Угоди про асоціацію зазначає:

«1. Україна та Сторона ЄС забезпечують застосування законодавства про конкуренцію, яке ефективно протидіє діям та операціям, зазначеним у статті 254(a) (b) та (c).

2. Сторони забезпечують функціонування органів, уповноважених та належним чином обладнаних для забезпечення ефективного застосування законодавства про конкуренцію, визначеного в пункті 1 цієї статті».

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» саме Антимонопольний комітет України визначено «державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель».

Тому, скасування зобов'язання погодження Регулятором з Антимонопольним комітетом України певних питань, до яких застосовується законодавство про конкуренцію може погіршити забезпечення ефективного застосування законодавства про конкуренцію.

Таким чином, з метою забезпечення ефективного застосування законодавства про конкуренцію вважаємо необхідним отримати позицію Антимонопольного Комітету України.

4) Слід також зазначити, що проект Закону охоплюється умовами Реформи 5 «Забезпечення незалежності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» «5. Таблиці реформ та

інвестицій в рамках Компоненту І» Плану України, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 року № 244-р.

За інформацією Національного координатора Плану України (Мінекономіки), до проєкту акта надано зауваження Секретаріату Енергетичного співтовариства, які потребують врахування.

5) Законопроект передбачає, що «Регулятор під час виконання своїх функцій і повноважень діє самостійно в межах, визначених законом, неупереджено та прозоро. Регулятор під час виконання своїх функцій і повноважень не повинен запитувати та/або виконувати письмові чи усні вказівки, розпорядження, доручення Президента України, Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України, будь-якого іншого органу державної влади, іншого державного органу, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, суб'єктів господарювання, політичних партій, громадських об'єднань, професійних спілок чи їх органів, а також інших осіб, що обмежують повноваження членів Регулятора та посадових осіб Регулятора».

Такі положення законопроекту відповідають положенням п.4 та п.5 статті 57 Директиви 2019/944, які зазначають наступне:

«4. Держави-члени гарантують незалежність регуляторного органу та забезпечують неупереджене та прозоре здійснення ним своїх повноважень. З цією метою держави-члени забезпечують, щоб під час виконання регуляторних завдань, покладених на нього цією Директивою та відповідним законодавством, регуляторний орган:

(а) був юридично відокремленим та функціонально незалежним від інших державних або приватних організацій;

(б) забезпечував, щоб його персонал та особи, відповідальні за його управління:

i) діяли незалежно від будь-яких ринкових інтересів; та

ii) не зверталися за допомогою та не приймали прямих інструкцій від будь-якого уряду чи іншої державної чи приватної організації під час виконання регуляторних завдань. Ця вимога не завдає шкоди тісній співпраці, за потреби, з іншими відповідними національними органами або загальним політичним настановам, виданим урядом, які не пов'язані з регуляторними повноваженнями та обов'язками згідно зі статтею 592.

5. Для захисту незалежності регуляторного органу держави-члени повинні, зокрема, забезпечити, щоб: а) регулюючий орган міг приймати автономні рішення незалежно від будь-якого політичного органу».

Звіт Секретаріату Енергетичного Співтовариства про незалежність та систему управління Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), відповідно до асquis Енергетичного Співтовариства, опублікований у жовтні 2023 року (Ukraine Energy Market Observatory Assessment Note 17/23), містить висновок щодо необхідності забезпечення незалежності Регулятора.

б) Законопроект передбачає, що «у питаннях самостійного розпорядження коштами від надходжень внесків на регулювання до спеціального фонду бюджету, на Регулятора не поширюються обмеження, встановлені законодавством, що регулює використання бюджетних коштів спеціального фонду. Регулятор використовує надходження від внесків на регулювання для забезпечення виконання завдань, визначених цим Законом, у межах свого кошторису та фактичних надходжень внесків на регулювання від суб'єктів регулювання».

Такі положення законопроекту узгоджуються з положеннями п.5 (с) статті 57 Директиви 2019/944, які зазначають: «Регулятор має окремий щорічний бюджетний розподіл та автономію у виконанні виділеного бюджету».

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проекту Закону **частково відповідають** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС та **потребують доопрацювання** щодо строку повноважень членів Регулятора та врахування рекомендацій Секретаріату Енергетичного Співтовариства, а також отримання позиції Антимонопольного комітету України.

ВИСНОВОК**щодо проекту Закону України****«Про внесення змін до деяких законів України щодо незалежності та гарантій здійснення повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»**

(р.№ 14282-1 від 22.12.2025, н. д. Гриб В.О. та інші)

1. Загальна характеристика законопроекту.

Як зазначено у пояснювальній записці, метою прийняття законопроекту є забезпечення виконання зобов'язань України щодо імплементації положень acquis Енергетичного Співтовариства за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проекту Закону, регулюються:

- Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).
- Директивою 2019/944 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про спільні правила внутрішнього ринку електроенергії та про внесення змін до Директиви 2012/27/ЄС (перероблена редакція).
- Директивою 2024/1788 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року про спільні правила для внутрішніх ринків відновлюваного газу, природного газу та водню, що вносить зміни до Директиви 2023/1791 та скасовує Директиву 2009/73/ЄС (перероблена).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

1) Проектом Закону передбачено абзаци перший та другий частини п'ятої статті 14 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» викласти в такій редакції:

«Голосування на засіданнях Регулятора здійснюється членами Регулятора особисто та самостійно. Члени Регулятора не має права утримуватися від голосування при прийнятті рішень Регулятором. Члени Регулятора при голосуванні повинні зазначити свою позицію виключно у спосіб підтримки чи не підтримки рішення Регулятора, за яке відбувається голосування. При прийнятті рішення члени Регулятора керується принципами, визначеними статтею 4 цього Закону.

Рішення Регулятора вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше чотирьох членів Регулятора, присутніх на засіданні. Кожний член Регулятора має один голос. Член Регулятора, який не згодний з проектом запропонованого рішення та проголосував проти його прийняття, зобов'язаний, письмово викласти свою аргументовану думку, яка додається до такого рішення».

Проектом Закону також передбачено частину першу статті 23 «Відповідальність Регулятора» Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» доповнити абзацами такого змісту:

«Голова та члени Регулятора несуть персональну відповідальність за прийняті Регулятором рішення, а також за бездіяльність, наслідком чого стало заподіяння істотної шкоди інтересам держави, фізичним чи юридичним особам, та/або порушення вимог законодавства, що регулює діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг. Дисциплінарна комісія, уповноважена розглядати скарги на дії та бездіяльність членів Регулятора. Функції дисциплінарної комісії здійснює дисциплінарна комісія, яка створюється Кабінетом Міністрів України. Порядок діяльності дисциплінарної комісії визначається Кабінетом Міністрів України. Дисциплінарна комісія розглядає скарги щодо діяльності та бездіяльності членів Регулятора, а також встановлює факти порушень, які були допущені членами Регулятора при прийнятті рішень. За наслідком розгляду скарг спеціальна дисциплінарна комісія готує відповідні висновки та подає пропозиції Кабінету Міністрів України, в тому числі щодо притягнення членів Регулятора до відповідальності за вчинені правопорушення, які мають рекомендаційний характер».

Запровадження заборони утримуватися від голосування та встановлення жорсткої персональної відповідальності за «неправомірні рішення» Регулятора не відповідають законодавству ЄС, а саме:

- пункту (b) частини 4 статті 57 Директиви (ЄС) 2019/944, відповідно до якого: «4. Держави-члени гарантують незалежність регуляторного органу та забезпечують неупереджене та прозоре здійснення ним своїх повноважень. З цією метою держави-члени забезпечують, щоб регуляторний орган під час виконання регуляторних завдань, покладених на нього цією Директивою та відповідним законодавством: (b) забезпечує, щоб його персонал та особи, відповідальні за його управління: (i) діяли незалежно від будь-яких ринкових інтересів; та (ii) не зверталися та не отримували прямих інструкцій від будь-якого уряду чи іншої державної чи приватної організації під час виконання регуляторних завдань. Ця вимога не завдає шкоди тісній співпраці, за потреби, з іншими відповідними національними органами влади або загальним політичним настановам, виданим урядом, які не пов'язані з регуляторними повноваженнями та обов'язками згідно зі статтею 59».

- пункту 7 статті 60 Директиви 2019/944 та ідентичного пункту 7 статті 79 Директиви 2024/1788, відповідно до яких: «Рішення, прийняті регуляторними органами, повинні бути повністю обґрунтованими та виправданими, щоб забезпечити можливість судового перегляду. Рішення повинні бути доступними для громадськості, зберігаючи при цьому конфіденційність комерційно чутливої інформації».

Отже, відповідно до законодавства ЄС, члени регуляторного органу мають діяти незалежно від будь-яких ринкових інтересів, а незалежність передбачає можливість вільного формування та вираження позиції в межах колегіального органу.

Таким чином, заборона утримання від голосування може обмежувати внутрішню свободу члена Регулятора, спонукати до формального голосування та не узгоджується з європейськими підходами до функціонування незалежних колегіальних регуляторів.

Також, відповідно до законодавства ЄС, рішення регуляторного органу мають бути обґрунтованими та виправданими, щоб забезпечити можливість судового перегляду, при цьому відповідальність стосується законності рішення як акта

органу, а не автоматично персональної відповідальності кожного члена колегіального органу.

Отже, запровадження жорсткої персональної відповідальності за рішення Регулятора може створювати механізми тиску на членів Регулятора та стримувати їх від незалежного виконання повноважень, що є несумісним з *acquis* ЄС.

Запропоновані положення створюють умови для тиску на членів колегіального органу та можуть призвести до зворотного ефекту - послаблення незалежності Регулятора.

2) Слід також зазначити, що проект Закону охоплюється умовами Реформи 5 «Забезпечення незалежності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» «5. Таблиці реформ та інвестицій в рамках Компоненту I» Плану України, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 року № 244-р.

За інформацією Національного координатора (Мінекономіки), наразі проект акта на розгляд та надання коментарів стороні ЄС не надіслано.

3) Законопроект передбачає наступне:

«Регулятор здійснює свою діяльність з дотриманням таких принципів:

1) законності, відповідно до якого Регулятор та його члени діють виключно на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;

2) незалежності і самостійності, відповідно до якого Регулятор не підпорядковується будь-яким органам влади та здійснює свою діяльність як окрема юридична особа публічного права, що гарантується спеціальним статусом визначеним законом, здійснює свої повноваження та приймає рішення вільно від будь-якого незаконного зовнішнього впливу».

Такі положення законопроекту відповідають положенням п.4 та п.5 статті 57 Директиви 2019/944, що «держави-члени гарантують незалежність регуляторного органу та забезпечують неупереджене та прозоре здійснення ним своїх повноважень. З цією метою держави-члени забезпечують, щоб під час виконання регуляторних завдань, покладених на нього цією Директивою та відповідним законодавством, регуляторний орган:

(а) був юридично відокремленим та функціонально незалежним від інших державних або приватних організацій;

(б) забезпечував, щоб його персонал та особи, відповідальні за його управління:

i) діяли незалежно від будь-яких ринкових інтересів; та

ii) не зверталися за допомогою та не приймали прямих інструкцій від будь-якого уряду чи іншої державної чи приватної організації під час виконання регуляторних завдань. Ця вимога не завдає шкоди тісній співпраці, за потреби, з іншими відповідними національними органами або загальним політичним настановам, виданим урядом, які не пов'язані з регуляторними повноваженнями та обов'язками згідно зі статтею 592.

5. Для захисту незалежності регуляторного органу держави-члени повинні, зокрема, забезпечити, щоб: а) регулюючий орган міг приймати автономні рішення незалежно від будь-якого політичного органу».

Звіт Секретаріату Енергетичного Співтовариства про незалежність та систему управління Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), відповідно до *acquis* Енергетичного Співтовариства, опублікований у жовтні 2023 року (Ukraine Energy Market

Observatory Assessment Note 17/23), містить висновок щодо необхідності забезпечення незалежності Регулятора.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проекту Закону **не відповідають** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу та **потребують доопрацювання** щодо зазначених зауважень.

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону «Про надання на ринку та використання біоцидних продуктів»
(реєстр. № 13604 від 07.08.2025, Кабінет Міністрів України)[1],
підготовленого на повторне перше читання

1. Загальна характеристика законопроєкту

Проект Закону України «Про надання на ринку та використання біоцидних продуктів» (далі – проєкт Закону) розроблений Міністерством охорони здоров'я України з метою гармонізації європейських правил надання на ринку та використання біоцидних продуктів і оброблених виробів, одночасно забезпечуючи високий рівень захисту здоров'я людей, тварин та навколишнього середовища від шкідливих організмів, таких як шкідники або бактерії, а також дії активних речовин, що містяться в біоцидних продуктах.

Основними положеннями проєкту Закону є наступне:

Проектом Закону пропонується врегулювати правові відносини, пов'язані зі схваленням діючих речовин біоцидних продуктів, державною реєстрацією, виробництвом, наданням на ринок, введенням в обіг та безпечним для здоров'я людини, тварин і навколишнього природного середовища використанням біоцидних продуктів і оброблених виробів, визначити права і обов'язки підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, а також повноваження.

Проектом Закону передбачено визначення уповноваженої особи - державного підприємства (установи або організації), якому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, надано повноваження для проведення експертизи матеріалів щодо схвалення, оновлення або перегляду діючих речовин; підготовки експертного висновку з пропозиціями схвалення або відмови схвалення, оновлення та перегляду схвалення діючих речовин; підготовки експертного висновку про можливість державної реєстрації біоцидного продукту за спрощеною процедурою або відмову у реєстрації, виконання інших функцій, передбачених цим Законом.

Послуги з експертизи матеріалів щодо схвалення, оновлення або перегляду, державної реєстрації, державної реєстрації за спрощеною процедурою або відмову у реєстрації діючих речовин надаються уповноваженою особою за плату згідно з договором між заявником та уповноваженою особою.

Порядок формування розміру плати за надання уповноваженою особою послуги з проведення експертизи заяви та документів до неї про оновлення схвалення діючої речовини затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Порядок уповноваження, критерії, яким повинна відповідати уповноважена особа - державне підприємство (установа або організація), строк уповноваження, а також порядок позбавлення такого уповноваження затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Проектом Закону визначається, що надання послуг, пов'язаних зі схваленням діючих речовин та державною реєстрацією біоцидних продуктів здійснюється на платній основі.

Розмір плати за послуги вираховується з розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб (або розмір мінімальної заробітної плати) (далі – п/м), встановленого на день сплати послуги.

Проєктом Закону зазначено, що лабораторні дослідження діючої речовини для формування досьє на діючу речовину проводять юридичні особи, незалежно від організаційно-правової форми, акредитовані на відповідність вимогам стандарту ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 (EN ISO/IEC 17025:2017, IDT; ISO/IEC 17025:2017, IDT) та/або ДСТУ EN ISO 15189:2015, Національним органом України з акредитації, іноземним органом з акредитації, який є повним членом ІЛАС (Міжнародної організації із співробітництва в галузі акредитації лабораторій) та/або належної лабораторної практики Організації економічного співробітництва та розвитку (GLP OECD), або іншим іноземним органом з акредитації, діяльність якого відповідає вимогам стандарту ДСТУ EN ISO/IEC 17011:2017 (EN ISO/IEC 17011:2017, IDT; ISO/IEC 17011:2017, IDT).

Проєктом Закону передбачено створення Державного реєстру біоцидних продуктів, який почне функціонувати з 1 січня 2030 року та перетворення (шляхом модернізації) Державного реєстру дезінфекційних засобів в Державний реєстр біоцидних продуктів.

Також до проєкту Закону вносяться зміни до законів України «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про систему громадського здоров'я», «Про ветеринарну медицину».

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Правовідносини, що є предметом правового регулювання проєкту Закону, охоплюються Главами 6 «Навколишнє середовище» та 22 «Громадське здоров'я» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);

- Регламентом (ЄС) № 528/2012 Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2012 року щодо надання на ринку та використання біоцидних продуктів (далі - Регламент (ЄС) № 528/2012);

- Регламентом (ЄС) № 1272/2008 Європейського Парламенту та Ради від 16 грудня 2008 року про класифікацію, маркування та пакування речовин і сумішей, що змінює та скасовує Директиви 67/548/ЄЕС та 1999/45/ЄС, а також змінює Регламент (ЄС) № 1907/2006.

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

Проєкт Закону у редакції, підготовленій на повторне перше читання спрямований на імплементацію положень Регламенту (ЄС) № 528/2012 та враховує пов'язані положення Регламенту (ЄС) № 1272/2008.

За результатами аналізу доопрацьованої редакції встановлено, що більшість зауважень, висловлених Комітетом за результатами попередньої експертизи, враховано. Зокрема:

- уточнено сферу дії законопроєкту з урахуванням підходу, передбаченого статтею 2 Регламенту (ЄС) № 528/2012, що мінімізує ризики прогалин у правовому регулюванні;
- приведено у відповідність строки розгляду та перевірки документів до процедурних рамок, встановлених Регламентом;
- удосконалено положення щодо фінансування процедур, з урахуванням принципів пропорційності та обґрунтованості;
- передбачено механізми адаптації даних та можливість подання додаткової інформації відповідно до підходів статей 6 та 8 Регламенту;
- врегульовано питання тимчасового дозволу на біоцидні продукти з новими діючими речовинами;
- розширено вимоги щодо оцінки впливу на навколишнє середовище;
- доповнено положення щодо інформування громадськості, реклами та етикетування біоцидних продуктів з урахуванням статей 17, 69 та 72 Регламенту;
- усунуто більшість процедурних невідповідностей.

Разом з тим, Головне науково-експертне управління у своєму висновку зазначило, що при доопрацюванні проєкту Закону не враховано частину зауважень та пропозицій, викладених у попередньому висновку, а також висловлено нові зауваження до положень доопрацьованого проєкту. Крім того, питання термінологічної узгодженості окремих визначень із статтею 3 Регламенту (ЄС) № 528/2012, зокрема щодо понять «діюча речовина», «незначна зміна» тощо, потребує додаткового уточнення з метою повного усунення ризику неоднозначного тлумачення при правозастосуванні.

Відтак, беручи до уваги врахування більшості раніше висловлених зауважень, законопроєкт може бути рекомендований до підтримки у повторному першому читанні.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проєкт Закону за своєю метою **не суперечить** Угоді про асоціацію та загалом **відповідає** положенням Регламенту (ЄС) № 528/2012, водночас окремі положення **потребують уточнення**.

[1] Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 20 лютого 2026 року (протокол №) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення доступності аудіовізуальних медіа-сервісів (крім аудіальних медіа-сервісів) для осіб з інвалідністю»
(реєстр. № 14202 від 11.11.2025, Кабінет Міністрів України)

1. Загальна характеристика законопроекту

Метою законопроекту, згідно з пояснювальною запискою, є створення єдиної, впорядкованої та взаємоузгодженої системи правових норм, спрямованих на регулювання правовідносин у сфері забезпечення медіа доступності й забезпеченні повного й рівного здійснення особами з інвалідністю прав людини й основоположних свобод, зокрема права на свободу висловлення думки та переконань, тобто свободу шукати, отримувати й поширювати інформацію та ідеї нарівні з іншими, користуючись за власним вибором усіма формами спілкування, визначеними Конвенцією про права осіб з інвалідністю, включаючи шляхом регулювання зобов'язань, умов та порядку забезпечення доступності програм суб'єктами у сфері лінійного аудіовізуального медіа-сервісу та суб'єктами у сфері аудіовізуального медіа-сервісу на замовлення.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями положеннями статей 2 та 4 Розділу I «Загальні принципи», Глави 15 «Політика з питань аудіовізуальної галузі» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання у Європейському Союзі, регулюються:

Хартією основоположних прав Європейського Союзу (Official Journal C 326, 26.10.2012, pp. 391–407) (далі – Хартія основоположних прав);

Директивою Європейського Парламенту та Ради 2010/13/ЄС від 10 березня 2010 року про координацію деяких положень, встановлених законами, нормативними актами чи адміністративними актами держав-членів щодо надання аудіовізуальних медіапослуг (Official Journal L 95, 15.4.2010, pp. 1–24) (далі – Директива 2010/13/ЄС);

Директивою (ЄС) 2019/882 Європейського Парламенту та Ради від 17 квітня 2019 року про вимоги до доступності продуктів та послуг (Official Journal L 151, 7.6.2019, pp. 70–115) (далі – Директива (ЄС) 2019/882).

Крім того, предмет регулювання законопроекту охоплюється:

Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю[2];

Європейською соціальною хартією[3].

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Проєктом Закону пропонується:

1) внести зміни до статті 23 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», виклавши її в такій редакції: «Суб'єкти у сфері лінійного аудіовізуального медіа-сервісу та суб'єкти у сфері аудіовізуального медіа-сервісу на замовлення, незалежно від форми власності та підпорядкування, забезпечують доступність програм у тому числі шляхом забезпечення здійснення їх субтитрування та/або перекладу жестовою мовою та/або за допомогою аудіодискрипції (тифлокоментування) згідно із законами України «Про медіа», «Про систему іномовлення України», «Про суспільні медіа України» та іншими законами.»;

2) доповнити статтю 12 Закону України «Про рекламу» частиною шостою такого змісту: «Соціальна реклама, замовлена рекламодавцем для розповсюдження в аудіовізуальних медіа-сервісах (крім як в аудіальних медіа-сервісах), має бути адаптована для сприйняття особами з інвалідністю шляхом забезпечення здійснення субтитрування та/або перекладу жестовою мовою та/або за допомогою аудіодискрипції (тифлокоментування)»;

3) внести зміни до Закону України «Про суспільні медіа в Україні», Закону України «Про систему іномовлення в Україні», передбачивши додаткові гарантії щодо доступності програм новин, а також інших програм для осіб з інвалідністю;

4) доповнити Закон України «Про медіа», зокрема статтею 45¹, визначивши вимоги щодо забезпечення доступності аудіовізуальних медіа-сервісів (крім аудіальних медіа-сервісів) для осіб з інвалідністю.

Крім того, у статті 49 Закону України «Про медіа» пропонується закріпити право для захисту користувачів – завчасно та способом, доступним для осіб з інвалідністю, одержувати інформацію про розклад програм, доступність яких забезпечена згідно статті 45¹ цього Закону.

Зміни до статей 90, 92, 94, 95 Закону України «Про медіа» запроваджують положення щодо розробки та затвердження кодексу (правил) технічного характеру щодо забезпечення доступності аудіовізуальних медіа-сервісів (крім радіомовлення та аудіального медіа-сервісу на замовлення) для осіб з інвалідністю.

Відповідно до статті 2 Угоди про асоціацію повага до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод, як визначено, зокрема, в Гельсінському заключному акті Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 року та Паризькій хартії для нової Європи 1990 року, а також в інших відповідних документах щодо захисту прав людини, серед них Загальна декларація прав людини ООН 1948 року і Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, а також повага до принципу верховенства права повинні формувати основу внутрішньої та зовнішньої політики Сторін і є основними елементами цієї Угоди.

У статті 4 Угоди про асоціацію зазначається, що в усіх сферах, що становлять взаємний інтерес, між Сторонами повинен розвиватися та зміцнюватися політичний діалог. Це сприятиме поступовій конвергенції із зовнішніх питань та питань безпеки для все більш глибокого залучення України до Європейської зони безпеки. Цілями політичного діалогу є, зокрема, зміцнення поваги до демократичних принципів, верховенства права та доброго врядування, прав людини та основоположних свобод.

Згідно з статтями 396–397 Угоди про асоціацію Сторони здійснюють співробітництво з метою просування аудіовізуальної галузі в Європі та заохочення

спільного виробництва у галузі кінематографії та телебачення. Поступове наближення до права та нормативно-правової бази ЄС, а також міжнародних правових документів у сфері політики з питань аудіовізуальної галузі буде здійснюватися, зокрема, як визначено у Додатку XXXVII до цієї Угоди.

Додаток XXXVII до Угоди про асоціацію передбачає зобов'язання України наблизити своє законодавство до Директиви № 2010/13/ЄС.

Відповідно до статті 7 *Директиви № 2010/13/ЄС* держави-члени:

через пропорційні інструменти без невинуваченої затримки забезпечують, щоб провайдери медіапослуг, які перебувають під їхньою юрисдикцією, безперервно та поступово збільшували доступність послуг для людей з інвалідністю;

повинні заохочувати провайдерів медіапослуг розробляти плани дій з підвищення доступності для безперервного та поступового збільшення доступності своїх послуг для людей з інвалідністю.

У статті 4 *Директиви (ЄС) 2019/882* визначено, що держави-члени можуть, з урахуванням національних умов, прийняти рішення про те, що середовище, яке використовується отримувачами послуг, на які поширюється дія цієї Директиви, повинно відповідати вимогам щодо доступності, встановленим у Додатку III, з метою забезпечення їх максимального використання особами з інвалідністю.

Відповідно до статті 26 *Хартії основоположних прав* Союз визнає та поважає право інвалідів отримувати для себе переваги із заходів, покликаних забезпечити їхню самостійність, соціальну та професійну інтеграцію, а також участь у житті суспільства.

Згідно з статтями 9, 21 та 30 *Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю*:

1) щоб надати особам з інвалідністю можливість вести незалежний спосіб життя й усебічно брати участь у всіх аспектах життя, держави-учасниці вживають належних заходів для забезпечення особам з інвалідністю доступу нарівні з іншими до фізичного оточення, до транспорту, до інформації та зв'язку, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, як у міських, так і в сільських районах;

2) держави-учасниці вживають усіх належних заходів для забезпечення того, щоб особи з інвалідністю могли користуватися правом на свободу висловлення думки та переконань, зокрема свободу шукати, отримувати й поширювати інформацію та ідеї нарівні з іншими, користуючись за власним вибором усіма формами спілкування, визначеними в статті 2 цієї Конвенції, зокрема шляхом:

а) забезпечення осіб з інвалідністю інформацією, призначеною для широкої публіки, у доступних форматах і з використанням технологій, що враховують різні форми інвалідності, своєчасно й без додаткової плати;

б) прийняття та сприяння використанню в офіційних відносинах: жестових мов, абетки Брайля, підсилювальних і альтернативних способів спілкування й усіх інших доступних способів, методів та форматів спілкування за вибором осіб з інвалідністю;

с) активного спонукання приватних підприємств, що надають послуги широкій публіці, зокрема через Інтернет, до надання інформації та послуг у доступних і придатних для осіб з інвалідністю форматах;

д) спонукання засобів масової інформації, зокрема тих, що надають інформацію через Інтернет, до перетворення своїх послуг на доступні для осіб з інвалідністю;

е) визнання й заохочення використання жестових мов;

3) держави-учасниці визнають право осіб з інвалідністю брати участь нарівні з іншими в культурному житті й вживають усіх належних заходів для забезпечення

того, щоб особи з інвалідністю, зокрема мали доступ до телевізійних програм, фільмів, театру та інших культурних заходів у доступних форматах.

Стаття 15 *Європейської соціальної хартії* встановлює, що з метою забезпечення особам з інвалідністю, незалежно від їхнього віку та характеру і походження їхньої інвалідності, ефективного здійснення права на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства Сторони зобов'язуються, зокрема сприяти їхній всебічній соціальній інтеграції та участі у житті суспільства, зокрема, шляхом вжиття заходів, включаючи технічну допомогу, що спрямовані на усунення перешкод для спілкування і пересування і що надають доступ до транспорту, житла, культурної діяльності і відпочинку.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу.

[2] Закон України «Про ратифікацію Конвенції про права з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї» від 16.12.2009 № 1767-VI

[3] Закон України «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)» від 14.09.2006 № 137-V

ВИСНОВОК
щодо проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації
законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії»
(р.№ 14271 від 03.12.2025, Кабінет Міністрів України)

1. Загальна характеристика законопроекту.

Як зазначено у пояснювальній записці, метою прийняття законопроекту є забезпечення виконання зобов'язань України, як сторони Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, та імплементації законодавства Європейського Союзу в частині приведення національної нормативно-правової бази у сфері відновлюваних джерел енергії у відповідність до вимог європейського законодавства, зокрема, Директиви 2018/2001 Європейського Парламенту і Ради від 11 грудня 2018 року про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проекту Закону, регулюються:

- Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).
- Директивою 2018/2001 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2018 року про сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел.
- Директивою Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 року про збереження природних середовищ існування та дикої фауни і флори.
- Директивою 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу певних планів та програм на довкілля.
- Делегованим регламентом Комісії 2023/1640 від 5 червня 2023 року щодо методології визначення частки біопалива та біогазу для транспорту, виробленого з біомаси, що переробляється разом з викопним паливом у спільному процесі.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

1) Згідно листа р.№ 8522 від 15 січня 2026р. (вих.№ 3701-05/4510-01) Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства цей законопроект є таким, що підготовлений для виконання кроків Плану України в межах реалізації інструменту Ukraine Facility.

2) Визначення терміну «біопаливо» законопроекту як «рідкі палива, вироблені з біомаси, для потреб транспорту» співпадає з визначенням цього терміну п.33 статті 2 Директиви 2018/2001.

Визначення терміну «біорідини» законопроекту як «рідкі палива, вироблені з біомаси, для енергетичних цілей, крім потреб транспорту, у тому числі для

виробництва електричної енергії, теплової енергії та холоду» співпадає з визначенням цього терміну п.32 статті 2 Директиви 2018/2001.

Визначення терміну «відновлюване рідке та газоподібне транспортне паливо небіологічного походження» узгоджується з терміном «відновлювані палива небіологічного походження п.36 статті 2 Директиви 2018/2001 та означає «рідке або газоподібне паливо, яке використовується в транспортному секторі, окрім біопалива або біогазу, енергетична цінність якого отримана з відновлюваних джерел, відмінних від біомаси».

Визначення терміну «залишок» законопроекту узгоджується з визначенням цього терміну п.43 статті 2 Директиви 2018/2001.

Визначення терміну «залишки лісового та сільського господарства (рослинництва і тваринництва), рибного господарства та аквакультури» законопроекту співпадає з визначенням терміну «залишки сільського господарства, аквакультури, рибальства та лісового господарства» п.44 статті 2 Директиви 2018/2001.

Визначення терміну «паливо з біомаси» законопроекту узгоджується з визначенням цього терміну п.27 статті 2 Директиви 2018/2001 та означає «газоподібне та тверде паливо, вироблене з біомаси».

Визначення терміну «культури з високим вмістом крохмалю» законопроекту співпадає з визначенням цього терміну п.39 статті 2 Директиви 2018/2001.

Визначення терміну «лігноцелюлозний матеріал» співпадає з визначенням цього терміну, який зазначений п.41 статті 2 Директиви 2018/2001.

Визначення терміну «відновлювані джерела енергії» відповідає визначенню цього терміну п.1 статті 2 Директиви 2018/2001, який означає «енергію з відновлюваних невикопних джерел, а саме вітрову, сонячну (сонячну теплову та сонячну фотоелектричну), геотермальну енергію, енергію навколишнього середовища, енергію хвиль, припливів та іншу енергію океану, гідроенергію, енергію біомаси, звалищного газу, газу каналізаційно-очисних станцій та біогазу».

Визначення терміну «енергія навколишнього середовища» повністю відповідає визначенню цього терміну п.2 статті 2 Директиви 2018/2001.

Визначення терміну «обов'язок щодо відновлюваної енергії» відповідає визначенню цього терміну п.6 статті 2 Директиви 2018/2001, який означає схему підтримки, що вимагає від виробників енергії забезпечувати певну частку енергії з відновлюваних джерел у їхньому виробництві, від постачальників енергії - забезпечувати певну частку енергії з відновлюваних джерел у їхньому постачанні або від споживачів енергії - забезпечувати певну частку енергії з відновлюваних джерел у їхньому споживанні, включно зі схемами, у рамках яких такі вимоги можуть бути виконані з використанням «зелених сертифікатів».

Визначення терміну «скидна тепла енергія та холод» повністю відповідає визначенню цього терміну п.9 статті 2 Директиви 2018/2001.

3) Законопроект передбачає, що центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері забезпечення енергетичної ефективності та альтернативних видів палива, відповідно до покладених на нього завдань отримує від суб'єкта господарювання, який виробляє та/або реалізує біопаливо (біокомпоненти), що відповідає критеріям сталості та скорочення викидів парникових газів, інформацію щодо виданих ними доказів сталості (Proof of Sustainability).

Таке положення законопроекту не суперечить положенням частини 3 статті 30 Директиви 2018/2001, які передбачають, що «держави-члени повинні вжити заходів,

щоб забезпечити подання суб'єктами господарювання надійної інформації стосовно дотримання порогових значень обсягу скорочення викидів парникових газів, визначених і ухвалених відповідно до статті 25(2), і критеріїв сталості та скорочення викидів парникових газів, встановлених у статті 29(2)-(7) та (10), і надання суб'єктами господарювання, за запитом відповідної держави-члена, даних, які були використані в ході підготовки такої інформації».

4) Законопроект також передбачає, що «виробники біопалива зобов'язані вести облік виробленого ними біопалива та біокомпонентів у порядку, встановленому добровільною схемою сертифікації, відповідно до якої їх сертифіковано», що відповідає положенням частини 6 статті 1 Регламенту 2023/1640, які зазначають що «суб'єкти господарювання повинні ретельно документувати обсяги та види біомаси, що надходять у спільний процес, де біомаса переробляється з викопним паливом, а також щодо обсягів біопалива та біогазу, що виробляються з цієї біомаси».

5) Положення законопроекту щодо гарантії походження біометану та вимог до внесення в реєстр біометану певної інформації не суперечать та узгоджуються з положеннями частини 7 статті 19 Директиви 2018/2001 щодо зазначення певної інформації у гарантії походження.

6) Положення законопроекту враховують положення частини 2 статті 4 Директиви 2018/2001, які передбачають, що «схеми підтримки електроенергії з відновлюваних джерел повинні передбачати стимули для інтеграції електроенергії з відновлюваних джерел на ринок електроенергії з урахуванням можливих витрат на інтеграцію в систему та стабільність мережі».

На додаток, законопроект зазначає, що «схеми підтримки мають застосовуватися у відкритий, прозорий, конкурентний, недискримінаційний та економічно ефективний спосіб» що відповідає положенням частини 4 статті 4 Директиви 2018/2001, які зазначають ідентичні вимоги.

7) Положення законопроекту щодо участі громадськості у розробленні плану (планів), який визначає зони прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії не суперечать положенням статті 10 Регламенту 2018/1999, які зазначають, що «кожна держава-член повинна забезпечити, щоб громадськості були завчасно надані дійсні можливості взяти участь у підготовці проекту інтегрованого національного плану з енергетики та клімату - стосовно планів на період з 2021 року до 2030 року, а також у підготовці кінцевого плану задовго до його ухвалення, як і довгострокових стратегій, зазначених у статті 15».

8) Законопроект передбачає створення спільноти у сфері відновлюваних джерел енергії, що відповідає положенням частини 1 статті 22 Директиви 2018/2001, які передбачають, що «держави-члени повинні забезпечити, щоб кінцеві споживачі, зокрема побутові споживачі, мали право брати участь у ВДЕ-громаді, зберігаючи за собою права та обов'язки кінцевих споживачів і не підпадаючи під дію необґрунтованих або дискримінаційних умов чи процедур, які перешкоджають їхній участі у ВДЕ-громаді, за умови, що, для приватних суб'єктів господарювання, така участь не є їхньою основною комерційною або професійною діяльністю».

9) На додаток, п. 5 Додатку XXVII-A Угоди про асоціацію зазначає, що «Україна проводить консультації з Європейською Комісією щодо сумісності з положеннями *acquis* ЄС будь-якої законодавчої пропозиції у сферах, що мають бути наближені до законодавчих актів ЄС, перелічених у Додатку XXVII-B, до набрання чинності такої пропозиції. Обов'язок проводити консультації стосується пропозицій про внесення змін до вже наближеного національного законодавчого акту, незалежно від юридичної форми такої пропозиції».

Законопроектом вносяться зміни в Закон України «Про альтернативні види палива». Додаток XXVII-B Угоди про асоціацію визначає сферу «відновлювані джерела енергії» під дію якої підпадає Закон України «Про альтернативні види палива».

Враховуючи те, що в Закон України «Про альтернативні види палива» було раніше внесено зміни у відповідності до права ЄС - його можна вважати таким, що «вже наблизений до законодавчих актів ЄС», а отже п.5 Додатку XXVII-A Угоди про асоціацію застосовується до цього законопроекту. Тому, Уряд України зобов'язаний провести консультації з Європейською Комісією по законопроекту, який вносить зміни до Закону України «Про альтернативні види палива» з метою оцінки «сумісності законопроекту з відповідними положеннями *acquis* ЄС».

На додаток, п. 6 Додатку XXVII-A Угоди про асоціацію зазначає, що «Уряд України може проводити консультації з Європейською Комісією щодо сумісності з положеннями *acquis* ЄС будь-якої пропозиції щодо акту, що імплементує законодавство в енергетичному секторі, який було наближено або має бути наближений до *acquis* ЄС, включеного до переліку в додатку XXVII-B». Директива 2009/28/ЄС зазначена в Додатку XXVII-B, проте цю директиву було скасовано і замінено Директивою 2018/2001. Таким чином, враховуючи, що згідно пояснювальної записки до законопроекту він був розроблений з метою імплементатії Директиви 2018/2001 Уряд України може проводити консультації з Європейською Комісією щодо сумісності цього законопроекту з положеннями Директиви 2018/2001.

У випадку проведення Урядом України консультацій з Європейською Комісією щодо положень законопроекту відповідно до п. 6 та 7 Додатку XXVII-A Угоди про асоціацію застосовуються наступні дії: «Україна утримується від введення в дію актів, поданих на проведення консультацій, зазначених у пункті 5 та 6, до того, як Європейська Комісія завершить оцінювання сумісності законопроекту з відповідними положеннями *acquis* ЄС та у випадку, якщо Європейська Комісія дійшла висновку, що законопроект є несумісним із зазначеними положеннями *acquis* ЄС».

На додаток, п.8 Додатку XXVII-A Угоди про асоціацію передбачає, що «оцінювання сумісності необхідно завершити протягом 3 місяців з дати надходження англійської версії законопроекту або протягом довшого строку, що може бути погоджений Європейською Комісією та Україною. У разі відсутності реакції Європейської Комісії протягом вказаного строку Україна може вводити законопроект в дію. Відсутність реакції протягом вказаного строку не означає, що Європейська Комісія вважає законопроект сумісним з *acquis* ЄС».

10) Також, зазначаємо, що відповідно до пояснювальної записки до проекту акта Секретаріатом Енергетичного Співтовариства листом від 14 травня 2025 року № UA-MS/O/alo/26/14-05-2025 було надано звіт з оцінки проекту акта, результати якого були враховані при доопрацюванні законопроекту.

Також під час розгляду законопроекту було повідомлено про розгляд Секретаріатом Енергетичного Співтовариства цього законопроекту в цій редакції та надано ним додаткові зауваження. Тому, рекомендуємо головному комітету при опрацюванні законопроекту врахувати всі зауваження, які були надані Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

11) Проектом Закону передбачається доповнити новою статтею 9¹⁰ Закон України «Про альтернативні джерела енергій», згідно з якою, зокрема план (плани), що визначає зони прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії, підлягає

стратегічній екологічній оцінці в порядку, встановленому Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Відповідно до п.2 статті 15с Директиви (ЄС) 2018/2001 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2018 року про сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел перед прийняттям плани щодо визначення зон прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії підлягають екологічній оцінці відповідно до Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради, а якщо вони ймовірно матимуть значний вплив на ділянки Natura 2000, – відповідній оцінці відповідно до статті 6(3) Директиви 92/43/ЄЕС.

Стаття 6(3) Директиви 92/43/ЄЕС визначає, що будь-який план або проєкт, що не пов'язаний безпосередньо з управлінням територією або не є необхідним для нього, але може мати на неї значний вплив, окремо або в поєднанні з іншими планами або проєктами, підлягає відповідній оцінці його наслідків для цієї території з огляду на цілі її збереження. З огляду на висновки оцінки наслідків для цієї території та з урахуванням положень пункту 4, компетентні національні органи погоджують план або проєкт лише після того, як переконуються, що він не матиме негативного впливу на цілісність відповідної території, та, якщо це доречно, після отримання думки широкої громадськості.

Таким чином, зазначена норма проєкту Закону потребує додаткового фахового обговорення та доопрацювання з метою повного приведення у відповідність із Директивою (ЄС) 2018/2001.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проєкту Закону **частково відповідають** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС, водночас з огляду на наявність відповідних зобов'язань в рамках Плану України проєкт Закону **потребує доопрацювання** з врахуванням рекомендацій Секретаріату Енергетичного Співтовариства, додаткового погодження з Європейською Комісією, а також з врахуванням положень Директиви 2018/2001 щодо вимог до планів, що визначають зони прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії.

Висновок прийнято на заміну ухваленого висновку Комітету від 04.02.2026р.

ВИСНОВОК**щодо проекту Закону України****«Про державне регулювання органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції»**

(р.№ 13204-1 від 02.05.2025 (2 читання), н. д. Нікітіна М.В. та інші)[1]

1. Загальна характеристика законопроекту.

Як зазначено у Пояснювальній записці до законопроекту, законопроект розроблено з метою гармонізації національного законодавства з новим органічним законодавством Європейського Союзу, а також зобов'язаннями України в межах Угоди про асоціацію з ЄС.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проекту Закону, регулюються:

- Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).
- Регламентом 2018/848 Європейського Парламенту та Ради від 30 травня 2018 року про органічне виробництво і маркування органічних продуктів та про скасування Регламенту 834/2007.
- Регламентом 2017/625 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 року про офіційний контроль та іншу офіційну діяльність, що провадиться для забезпечення застосування положень харчового та кормового права, правил щодо здоров'я і благополуччя тварин, здоров'я рослин та засобів захисту рослин, внесення змін до регламентів Європейського Парламенту і Ради 999/2001, 396/2005, 1069/2009, 1107/2009, тощо.
- Імплементативним Регламентом 2020/464 Європейської Комісії від 26 березня 2020 року що встановлює детальні правила застосування Регламенту 2018/848 Європейського Парламенту і Ради щодо документів, необхідних для ретроспективного визнання перехідних періодів, щодо виробництва органічних продуктів та інформації, яку повинні надавати держави-члени.
- Делегованим Регламентом 2021/771 Європейської Комісії від 21 січня 2021 року, що доповнює Регламент 2018/848 Європейського Парламенту і Ради шляхом встановлення конкретних критеріїв і умов для перевірки документації в рамках офіційного контролю в органічному виробництві та офіційного контролю груп операторів.
- Імплементативним Регламентом 2021/279 Європейської Комісії від 22 лютого 2021 року, що встановлює детальні правила імплементативної Регламенту 2018/848 Європейського Парламенту і Ради щодо контролю та інших заходів, які забезпечують простежуваність і відповідність вимогам до органічного виробництва й маркування органічних продуктів.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

1) Визначення термінів законопроекту:

- «аудит уповноваженого органу сертифікації у сфері органічного виробництва та/або обігу органічної продукції» не суперечить визначенню терміну «аудит» п.30 статті 3 Регламенту 2017/625;
- «виробничий цикл» відповідає дослівно визначенню цього терміну п.40 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «виробничий підрозділ» не суперечить визначенню цього терміну п.9 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «виробничий підрозділ перехідного періоду» не суперечить визначенню цього терміну п.11 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «генерація» відповідає дослівно визначенню цього терміну п.21 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «запобіжні заходи» не суперечить визначенню цього терміну п.5 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «інші офіційні заходи у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» не суперечить визначенню терміну «інша офіційна діяльність» п.2 статті 2 Регламенту 2017/625;
- «материнська рослина» не суперечить визначенню цього терміну п.20 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «неорганічний виробничий підрозділ» не суперечить визначенню цього терміну п.12 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «оператор ринку органічної продукції» не суперечить визначенню терміну «оператор» п.13 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «підготовка» не суперечить визначенню цього терміну п.44 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «пов'язане з ґрунтом рослинництво» не суперечить визначенню цього терміну п.70 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «продукція перехідного періоду» не суперечить визначенню цього терміну п.7 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «простежуваність» не суперечить визначенню цього терміну п.49 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «превентивні заходи» не суперечить визначенню цього терміну п.4 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «розсада» не суперечить визначенню цього терміну Додатку III Регламенту 2020/464;
- «справжність органічної продукції, продукції перехідного періоду» не суперечить визначенню терміну «справжність органічних продуктів або продуктів перехідного періоду» п.74 статті 3 Регламенту 2018/848;
- «стадія виробництва та обігу органічної продукції, продукції перехідного періоду» не суперечить визначенню терміну «етап виробництва, підготовки і розповсюдження» п.50 статті 3 Регламенту 2018/848.

2) Вимоги законопроекту до операторів та групи операторів щодо обігу продукції як органічної продукції та/або як продукції перехідного періоду виключно за наявності сертифіката не суперечить положенням частини 2 статті 35 Регламенту 2018/848, які зазначають, що «оператори та групи операторів не вводять в обіг зазначені в статті 2(1) продукти як органічні продукти або як продукти перехідного періоду, якщо їх якість ще не підтверджена сертифікатом, зазначеним в параграфі 1 цієї статті».

3) Зобов'язання операторів та групи операторів, які встановлені законопроектом щодо перевірки наявності відповідних сертифікатів, іноземних сертифікатів у

операторів ринку, які є їхніми постачальниками відповідає положенням п.6 статті 35 Регламенту 2018/848, які зазначають, що «оператори повинні перевіряти сертифікати тих операторів, які є їхніми постачальниками».

4) Зобов'язання операторів та групи операторів, які встановлені законопроектом щодо застосування на кожному етапі виробництва та обігу органічної продукції, продукції перехідного періоду запобіжних та превентивних заходів відповідає вимогам, які застосовуються до операторів та групи операторів та передбачені в п.6 статті 9 Регламенту 2018/848, які зазначають, що «необхідно застосовувати превентивні і запобіжні заходи, залежно від випадку, на кожному етапі виробництва, підготовки й розповсюдження».

5) Вимоги законопроекту щодо зобов'язання операторів та групи операторів оновлювати свої дані відповідає таким вимогам п.4 статті 26 Регламенту 2018/848, а також щодо інформування про припинення своєї діяльності відповідає таким вимогам частини 1 статті 39 Регламенту 2018/848.

6) Класифікація органічної продукції та продукції перехідного періоду, яка передбачена в статті 13 законопроекту відповідає класифікації до таких категорій продукції, яка передбачена в п.7 статті 35 Регламенту 2018/848.

7) Загальні вимоги до органічного виробництва, які зазначені в частині 1 статті 14 законопроекту щодо «збереження природних систем і циклів, а також підтримання й покращення стану ґрунту, води й повітря, здоров'я рослин і тварин, та балансу між ними» відповідають положенням п. а) статті 5 Регламенту 2018/848, які передбачають зобов'язання щодо «поваги до природних систем і циклів, а також підтримання й поліпшення стану ґрунту, води й повітря, здоров'я рослин і тварин, та балансу між ними».

8) Зобов'язання, які передбачені законопроектом у підтриманні біологічної активності та природної родючості ґрунту, стабільності ґрунту відповідають вимогам, які передбачені в п.а) статті 6 Регламенту 2018/848 та зазначають зобов'язання «підтримання та зміцнення біологічної активності та природної родючості ґрунту, стабільності ґрунту, здатності ґрунту утримувати вологу та його біорізноманіття, боротьби з втратою органічної речовини ґрунту, з ущільненням і ерозією ґрунту та запобігання таким явищам».

9) Перелік продуктів та речовин, які дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва за визначених умов не суперечить переліку, продуктів і речовин у органічному виробництві, які мають відповідні дозволи та зазначені в статті 24 Регламенту 2018/848.

10) Перелік умов, за якими можуть дозволятися використання продуктів та речовин у процесі органічного виробництва, які запропоновано законопроектом узгоджуються та не суперечать подібним умовам, за яким дозволено використання продуктів та речовин у процесі органічного виробництва, що передбачено в п.3 статті 24 Регламенту 2018/848.

11) Вимога законопроекту, за якої не дозволяється використання продуктів та речовин, внесених до Переліку продуктів та речовин, які дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва за визначених умов, у разі, якщо такі продукти та речовини заборонені до використання відповідно до законодавства узгоджується з положенням статті 9 Регламенту 2018/848, відповідно до якого «в органічному виробництві дозволяється використовувати тільки продукти й речовини, дозволені відповідно до цих положень, за умови, що їх використання у неорганічному виробництві також дозволене згідно з відповідними

положеннями законодавства Союзу і, якщо дозволено згідно національного законодавства, яке ґрунтується на законодавстві Союзу».

12) Положення законопроекту передбачають надання Уповноваженим органом сертифікації дозволу на використання неорганічного посадкового матеріалу у кожному конкретному випадку на один сезон, що відповідає ідентичним вимогам п.1.8.5.5. Частини I Додатку II Регламенту 2018/848.

13) Положення законопроекту передбачають, що «у разі відсутності на ринку України певного органічного інгредієнта сільськогосподарського походження в достатній кількості компетентний орган на підставі обґрунтованого звернення уповноваженого органу сертифікації може прийняти рішення про надання всім операторам, групам операторів згоди на використання неорганічного інгредієнта сільськогосподарського походження, не включеного до переліку продуктів та речовин, дозволених до використання у процесі органічного виробництва за визначених умов, для виробництва органічних перероблених харчових продуктів на період не більше шести місяців». Таке положення законопроекту відповідає положенню статті 25 Регламенту 2018/848, згідно з яким «за необхідності, для забезпечення доступу до певних сільськогосподарських інгредієнтів, і, якщо такі інгредієнти відсутні в органічній формі в достатній кількості, держава-член може, за запитом оператора, додатково дозволити використання неорганічних сільськогосподарських інгредієнтів для виробництва перероблених органічних харчових продуктів в межах своєї території на період максимум шість місяців».

14) Законопроект передбачає, що «у разі встановлення факту використання оператором, групою операторів інших продуктів чи речовин, ніж дозволені до використання у процесі органічного виробництва, уповноважений орган сертифікації встановлює новий перехідний період». Таке положення законопроекту відповідає положенню п. 1.7.3. Частини I Додатку II Регламенту 2018/848, який зазначає, що «у випадку застосування продукту або речовини, не дозволеної до використання в органічному виробництві, компетентний орган повинен встановити новий перехідний період відповідно до пункту 1.7.1».

15) Законопроект передбачає здійснення державного контролю у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції шляхом проведення планових та позапланових заходів державного контролю у формі інспектування продукції, яка перебуває в обігу як органічна продукція або як продукція перехідного періоду; щорічного інспектування, з виїздом на потужності оператора (групи операторів), відбору зразків та лабораторного дослідження (випробування); фізичної перевірки на державному кордоні. Зазначені заходи державного контролю узгоджуються із заходами офіційного контролю, які зазначені в статті 38 Регламенту 2018/848.

16) Вимоги до органу сертифікації, які передбачені у статті 26 законопроекту щодо виконання ним визначених цим законом функцій узгоджуються з положеннями статей 29, 40 Регламенту 2017/625.

17) Вимоги законопроекту щодо здійснення уповноваженим органом сертифікації перевірки простежуваності та матеріального балансу шляхом перевірки документації оператора (групи операторів) відповідає положенням статті 1 Регламенту 2021/771, які встановлюють вимоги щодо перевірки простежуваності та матеріального балансу оператора або групи операторів.

18) Законопроект передбачає, що «якщо виявлена обґрунтована підозра щодо невідповідності або виявлена невідповідність впливає на справжність продукції, уповноважений орган сертифікації повідомляє про це також компетентний орган».

Таке положення законопроекту відповідає положенню статті 9 Регламенту 2021/279, яке зазначає ідентичні вимоги по інформуванню компетентних органів влади.

19) Законопроект передбачає, що «під час зберігання органічної продукції, продукції перехідного періоду забезпечуються облік, ідентифікація такої продукції та/або кожної її партії, унеможливлення її змішування та/або забруднення іншими продуктами або речовинами, ніж дозволені до використання у процесі органічного виробництва». Таке положення законопроекту узгоджується з положеннями п.7 Додатку III Регламенту 2018/848 щодо вимог по зберіганню органічної продукції.

20) Законопроект передбачає, що «транспортування органічної продукції, продукції перехідного періоду до інших потужностей, операторів, груп операторів та операторів ринку, які реалізують продукцію, здійснюється лише в опломбованих упаковці, контейнері або у транспортному засобі, закритому таким чином, що унеможливує його відкриття без пошкодження пломби, та з маркуванням, у якому зазначається така інформація». Таке положення законопроекту узгоджується з положеннями п.2 Додатку III Регламенту 2018/848 щодо вимог по пакуванню й транспортуванню органічної продукції.

21) У частині другій п.2 статті 23 законопроектом передбачається, що «особа, група осіб має право укладати договір про проведення сертифікації лише з одним уповноваженим органом сертифікації щодо виробництва та/або обігу відповідної категорії продукції». Такі положення законопроекту відповідають положенням п.4 статті 35 Регламенту 2018/848, які зазначають, що «оператор або група операторів не мають права отримувати сертифікат від більш ніж одного органу контролю стосовно діяльності, що здійснюється в одній державі-члені стосовно однієї й тієї ж категорії продуктів, включаючи випадки, коли цей оператор або група операторів працює на різних етапах виробництва, підготовки та розповсюдження».

За результатами аналізу законопроекту, підготовленого до другого читання, встановлено, що він спрямований на виконання міжнародно-правових зобов'язань України за Угодою про асоціацію та на гармонізацію національного законодавства з органічним законодавством Європейського Союзу у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

Положення законопроекту залишаються узгодженими з вимогами Регламенту (ЄС) № 2018/848, Регламенту (ЄС) № 2017/625, а також відповідних імплементаційних і делегованих актів Європейської Комісії, зокрема щодо визначення термінів, вимог до операторів і груп операторів, застосування запобіжних та превентивних заходів, здійснення державного контролю, сертифікації, простежуваності, зберігання та транспортування органічної продукції.

У зв'язку з цим законопроект у редакції до другого читання не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу і може розглядатися як такий, що зберігає заявлений євроінтеграційний характер.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу.

[1] Законопроект спрямований на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) в частині виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Комітет розглянув проект Закону на своєму засіданні 20 лютого 2026 року (протокол №252) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

ВИСНОВОК**щодо проекту Закону України «Про безпеку та охорону здоров'я працівників на роботі»
(реєстр. № 10147 від 13.10.2023 р., Кабінет Міністрів України)¹
(друге читання)****1. Загальна характеристика законопроекту**

Метою розроблення проекту Закону, як зазначено у пояснювальній записці, є «формування нової національної системи запобігання професійним ризикам шляхом впровадження на законодавчому рівні ризикоорієнтованого підходу у сфері організації безпеки та здоров'я працівників та імплементації положень Директиви Ради 89/391/ЄЕС...».

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та Додатку XL Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

– Договором про функціонування Європейського Союзу (консолідована версія) (далі – ДФЄС);

– Хартією основних прав Європейського Союзу;

– Директивою Ради 89/391/ЄЕС від 12 червня 1989 року про встановлення заходів із заохочення поліпшення охорони здоров'я та безпеки праці працівників (далі – Директива Ради 89/391/ЄЕС) – це рамкова директива, яка стала основою для 25 спеціальних директив;

– Директивою 2003/88/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 листопада 2003 року про деякі аспекти організації робочого часу;

– Повідомленням Комісії СОМ/2021/323 final від 28 червня 2021 року Європейському парламентові, Раді, Європейському економічному і соціальному комітетові та Комітетові регіонів «Рамкова стратегія ЄС із безпеки та здоров'я на роботі на 2021-2027 роки. Безпека та здоров'я на роботі в мінливому світі праці» (далі – Рамкова стратегія ЄС із безпеки та здоров'я на роботі);

– а також на рівні національного законодавства держав-членів ЄС.

Міжнародно-правовими актами з питань, які становлять предмет регулювання законопроекту, є конвенції та рекомендації Міжнародної організації праці, Декларація Міжнародної організації праці стосовно основних принципів та прав у світі праці (далі – Декларація МОП), а також Європейська соціальна хартія (переглянута).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

У законопроекті наявні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Відповідно до положень *статті 419 Угоди про асоціацію* Сторони посилюють діалог та співробітництво щодо забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці.

Співробітництво у цих сферах, згідно зі *статтею 420 Угоди про асоціацію*, передбачає досягнення, зокрема, таких цілей як: збільшення кількості та покращення якості робочих місць з гідними умовами праці; покращення рівня забезпечення охорони здоров'я та безпечних умов праці, зокрема шляхом проведення навчання і тренінгів з питань охорони здоров'я та безпеки праці, сприяння реалізації превентивних заходів, попередження ризиків великих аварій та управління токсичними хімічними речовинами, а також обмін доброю практикою та результатами досліджень в цій сфері.

Також відповідно до *Угоди про асоціацію* Україна взяла на себе зобов'язання поступово наблизити своє законодавство до права, стандартів та практики Європейського Союзу у сфері зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей, як зазначено у Додатку XL до Угоди про асоціацію.

Відповідно до *статті 151 ДФЄС*, у своїй діяльності Союз та держави-члени мають своїми цілями, зокрема, сприяння зайнятості, поліпшення умов життя та праці для створення можливості їх гармонізації, водночас підтримуючи процес вдосконалення; належний соціальний захист, діалог між керівництвом та найманими працівниками. З метою досягнення цих цілей, як зазначено у *статті 153 ДФЄС*, Союз підтримує та доповнює діяльність держав-членів у таких сферах як: покращення, зокрема, робочого середовища з метою захисту здоров'я та безпеки працівників; умови праці; соціальне забезпечення та соціальний захист працівників.

Положеннями *статті 31 Хартії основних прав Європейського Союзу* встановлено, що кожен працівник має право на здорові, безпечні та гідні умови праці.

У *статті 423 Угоди про асоціацію* передбачено, що Сторони докладають зусиль для посилення співробітництва у сфері зайнятості та соціальної політики в рамках усіх відповідних регіональних, багатосторонніх та міжнародних форумів і організацій.

Також згідно зі *статтею 291 Угоди про асоціацію* Сторони забезпечують і реалізують у своїх законах та практиках основні міжнародно визнані трудові стандарти, підтверджують своє зобов'язання щодо ефективного виконання основоположних та пріоритетних конвенцій МОП, які вони ратифікували, та Декларації МОП стосовно основних принципів та прав у світі праці 1998 року.

Водночас *статтею 296 Угоди про асоціацію* визначено, що жодна Сторона не повинна послаблювати або знижувати рівень охорони праці, передбачений в її законодавстві.

Таким чином, процес реформування трудового законодавства не повинен звужити зміст взятих на себе Україною зобов'язань та має врахувати, що окремі міжнародні зобов'язання впливають із факту членства у МОП.

У зв'язку з цим слід зазначити, що відповідно до *Декларації МОП* «безпечне та здорове робоче середовище» розглядається як основний принцип і основне право у світі праці.

Крім того, *Конвенція № 155 про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище*² та *Конвенція № 187 про основи, що сприяють безпеці та здоров'ю на роботі*³ визначені Міжнародною організацією праці як основоположні.

Також слід зазначити, що *Конвенцію МОП № 155* доповнюють *Рекомендація № 164 щодо безпеки та здоров'я на роботі (1981)* та *Протокол 2002 року до Конвенції МОП № 155*, а *Конвенцію МОП № 187 – Рекомендація № 197 щодо основ, які сприяють безпеці та здоров'ю на роботі (2006)*, де наведено докладніші настанови.

Правова база Європейського Союзу у галузі безпеки та здоров'я на роботі складається із рамкової *Директиви Ради 89/391/ЄЕС* та 25 спеціальних директив. Як зазначено у *Рамковій стратегії ЄС із безпеки та здоров'я на роботі* (далі – БЗР) у *Директиві Ради 89/391/ЄЕС*, зосередженій на культурі запобігання ризикам, викладено обов'язки роботодавців із таких напрямів: (1) оцінювання ризиків; (2) запобіжні заходи; (3) інформування працівників щодо БЗР; (4) підготовка; (5) консультації; (6) збалансована участь. Ці обов'язки поширюються на всі сектори та професії, причому як на державних, так і на приватних роботодавців. Спеціальні директиви стосуються конкретних ризиків, груп і умов. У *статті 1 Директиви Ради 89/391/ЄЕС* зазначено, що її предметом є впровадження заходів для заохочення удосконалень у сфері безпеки і охорони здоров'я працівників на роботі.

Слід зазначити, що про необхідність узгодження з *acquis ЄС*, зокрема наближення українського законодавства до рамкової *Директиви 89/391/ЄЕС*, йдеться у рекомендаціях Європейської Комісії, представлених у Звітах про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу за 2024 та за 2025 роки.

Законопроект в цілому не суперечить *статтям 419, 420 та 423 Угоди про асоціацію та відповідним актам права ЄС*.

Разом з тим, стосовно окремих пропозицій у законопроекті доцільно висловити наступні застереження та рекомендації.

1. Проектом Закону передбачається врегулювати деякі особливості здійснення державного нагляду і контролю за додержанням законодавства про безпеку та охорону здоров'я працівників на роботі, зокрема й визначити права державних інспекторів праці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, безпеку та охорону здоров'я працівників на роботі, та державних інспекторів праці його територіальних органів (зокрема, статті 31, 32 законопроекту; зміни до статті 260 КзПП). При цьому, у проекті Закону відсутні положення щодо обов'язків та дієвого механізму відповідальності державних інспекторів праці.

2. У *Протоколі 2002 року до Конвенції МОП № 155* міститься вимога про те, що роботодавець повинен належним чином вести облік і розслідування також нещасних випадків по дорозі на роботу і з роботи. Ураховуючи зазначене, може бути розглянута можливість визначення у проекті Закону поняття «нещасний випадок по дорозі на роботу і з роботи» та доповнення статті 6 законопроекту також вимогою стосовно обліку та розслідування нещасних випадків по дорозі на роботу і з роботи.

До зазначеного слід додати, що наразі механізм розслідування та ведення обліку нещасних випадків невиробничого характеру, зокрема й тих, що сталися під час прямування на роботу чи з роботи, визначено згідно з Порядком розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 № 270. Водночас, за відсутності відповідного законодавчого закріплення, існує ризик того, що підзаконні акти можуть бути скасовані або змінені без належного обговорення та без урахування

правових наслідків для працівників, що потенційно може призвести до звуження обсягу їхніх прав та гарантій.

Ураховуючи те, що проектом Закону, згідно з преамбулою, передбачається визначити правові, організаційні, економічні та соціальні засади безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі, вважаємо, що саме на рівні закону мають бути закріплені основні положення, що стосуються прав та обов'язків як працівників, так і роботодавців. При цьому, право визначати конкретні процедури та механізми, необхідні для реалізації закону на практиці, може бути закріплене у законі за Кабінетом Міністрів України.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону в цілому **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis EC).

[1] Законопроект спрямований на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis EC) в частині виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

[2] Конвенція Міжнародної організації праці № 155 про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище, 1981. Ратифікована Законом України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 155 1981 року про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище» від 02.11.2011 № 3988-VI.

[3] Не ратифікована Україною.